

L'ESTREL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 335

15 DE MARÇ DE 1996

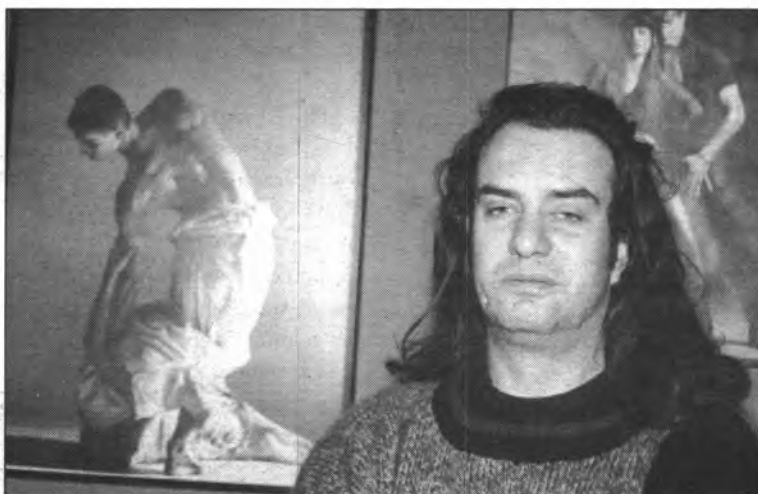
PREU: 200 PTS



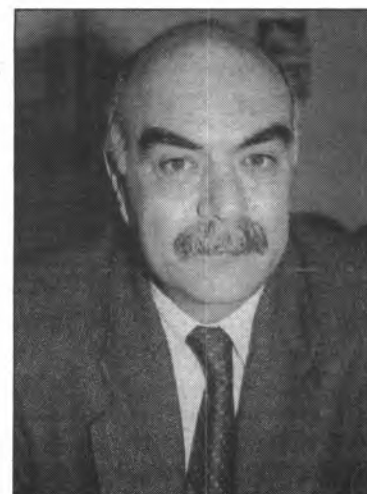
anys lleials a Mallorca



És la directiva del Club Ciclista de la Cafeteria Teide, el president de la qual és en Miquel Pérez, amb el president de la Federació Balear, Sr. Vallori, i el director esportiu del Club ONCE, Manolo Saiz. Aquest club està situat a la barriada de Bons Aires.



En Miquel Ramon de Saragossa, juntament amb na Margalida Llobera de Ciutat, obriren ara fa un any i mig Sa Nau, un taller de dansa contemporània i de teatre i cinema, prop de l'Escorxador, al Camp Rodó. Són únics a Mallorca i preparen la gent per a les escoles superiors de teatre i dansa de Barcelona.



En Josep Sechi de l'Alger, que és germà del batle d'aquest poble català de Sardenya, ha obert una botiga d'informàtica a la barriada de Bons Aires.



Són un grup d'alumnes de l'Acadèmia Llar Dansa, a la barriada de Bons Aires. Aprenen dansa clàssica, ballet, jazz, salsa, merenga, etc.



En Rafel i en Toni s'han associat de manera limitada per obrir la botiga Parts, d'accessoris d'esport i complements de l'automòbil, a la barriada de Bons Aires.



N'Antoni Bauçà ha obert no fa molt la Perruqueria Bauçà al carrer Andreu Feliu, 17, just devora l'Escorxador.



En la modalitat de kick-boxing, el campió de les Balears, Joaquim Sastre, lluita amb un manacorí a les semifinals del Campionat de les Balears que es va fer ara fa dues setmanes als locals del Club Meng-Ho, al carrer de Guillem Massot, 33, de Ciutat.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 2 Cristòfol Soler
- 3 Joan Huguet
- 4 L'antifranquisme
- 8 Mahatma Gandhi
- 9 Torras i Bages
- 12 Galeria de fantasmes
- 14 Jan Huss
- 18 Literatura a Mallorca
- 21 Carn Capolada
- 22 Xafarderies
- 23 Gloses
- 24 L'esperit republicà
- 24 Ball de bot



En Josep-Maria Torres, terapeuta manual, ha obert consulta al costat de l'Escorxador, al Camp Rodó.

Especial dedicat a les barriades de Bons Aires i es Camp Rodó, de Ciutat. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Recorda! Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.



Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT



L'impuls cultural i la realitat balear

CRISTÒFOL SOLER, President de la CAIB

• El primer manament de la Llei de Déu és "estimaràs a Déu sobre totes les coses" i el segon és "estimaràs el teu germà proïsme com a tu mateix". A Mallorca, però, com que no ens estimam a nosaltres mateixos, més bé ens autoo- diam... odiam també el nostre proïsme. Convindria posar remei a tot això. Hem d'estimar allò que és nostre començant per la nostra llengua i la nostra economia. Així acabarem estimant la nostra gent.

• Sembla que, a la fi, i vist l'èxit dels eivissencs en les passades eleccions, els partits nacionalistes mallorquins ja pensen aliar-se per a les eleccions que puguin venir. I és que fa enveja veure que els catalans, i els bascos, i els gallecs, i els valencians i... sobretot els canaris, comanden dins Espanya... Els mallorquins, però, com si no hi fóssim.

• Llegim que a Còrsega els diferents clans nacionalistes es barallen i que fins i tot arriben a les armes mentre la metròpoliriu amb complaença. A Mallorca no arribam a tant, però no hi ha cap dubte que els diferents clans o partits nacionalistes no s'entenen de manera suficient com per formar una gran coalició contra Espanya.

• Abans de la campanya electoral, n'Aznar va anar a fer-se la "foto ecològica" a un lloc on es crien aus rapinyaires i va triar, entre totes les aus, l'àguila reial, símbol de l'escut i bandera del dictador genocida i amic de Hitler, Francisco Franco.

• Des del País Valencià ens diuen que la major audiència de TV3 se centra en el programa "Super 3", amb un excel·lent 12% de share,

i amb més de 40.000 socis del "Club Super 3", tots ells xiquets valencians.

• Als actes del 6 de maig de l'any passat a València, la policia municipal de l'Ajuntament (governat per PP-UV) va xifrar en unes 90.000 persones les mobilitzades pels actes del Bloc de Progrés Jaume I, de les quals 60.000 eren jovent. El panorama nacionalista al País Valencià no és tan dolent com ens vol fer creure la premsa forastera.

• Malgrat la trepidant castellanització, els joves i nins que resten catalanoparlants als Països Valencians semblen tenir preferències clares i decidides. Els manca, però, formació, enquadrament organitzatiu i autodisciplina. Els manquen líders.

• Davallen i molt... els presentadors de notícies de Tele 5, obertament *forofos* de l'Atlètic de Madrid, madrilenyassos "*hasta las cachas*", sobretot un d'ells, vehicle del terrorisme periodístic. Molts de pacífics votants del PSM, UM, ERC, CiU, PNB, etc, es degueren quedar de pasta de moniato quan sentiren per Tele 5 els incendiàries paràgrafs sobre l'assassinat de Thomàs i Valiente: "*contra los agresivos nacionalismos*" (ens temem que no hi incloïa el nacionalisme d'estat, que és l'únic que té exercit i policia). Aquest intolerant espanyolisme no aprengué de Cuba i Filipines i ara vol afuar-nos els cans...

• El Banc de Santander –propietat de l'Opus Dei i pro PP– és investigat aquests dies pel fiscal de Manhattan per una possible operació de blanqueig de diner procedent del narcotràfic. A poc a poc ens n'adonam que no hi ha un pam de net. Ω

Sovint m'he demanat, en un acte de reflexió cívica, com es genera i com creix, en els grups socials que participen d'uns mateixos lligams territorials, històricoculturals i institucionals objectius, la consciència col·lectiva, el convenciment de pertànyer a una mateixa comunitat.

Lògicament, aquesta reflexió m'afecta molt més d'ençà que ocup el càrrec de president de la CAIB. Al cap i a la fi la qüestió és si l'existència efectiva d'una configuració territorial comuna, d'una història pròpia, d'una cultura compartida i l'empara, també conjunta i específica, d'unes institucions basten per atorgar realitat pròpia a un projecte de Comunitat viu i consolidat capaç de transcendir les conjuntures provisionals i de sobreviure als cicles i a les tendències temporals.

Si volem donar resposta adequada a aquest interrogant, en primer lloc hauríem d'indicar que tots aquests elements són indefugibles. És a dir, sense història, tradicions i llengua pròpia, no hi pot haver una personalitat col·lectiva arrelada, dins la qual cada ciutadà es pot sentir com a part d'una comunitat singular i diferenciada de les existents arreu del món.

L'aspiració balear

Però dir que aquests ingredients són indispensables no resol la inquietud, no tanca el cercle. La pregunta continua sent si aquests valors compartits són suficients per configurar la consciència de poble. I, aquí, la resposta, si més no la que ens aporten els exemples de la història universal, és negativa: un patrimoni d'aquesta naturalesa no basta per a un objectiu que transcendeix un llegat preexistent. La conclusió és que el principi de la cohesió interna entre ciutadans només pot venir de la capacitat que tenguin aquests mateixos ciutadans d'harmonitzar-se, de fer-se part d'un tot enquadrat dins les condicions prèvies esmentades abans.

És evident que l'existència i el desplegament de les institucions polítiques de la nostra comunitat Autònoma reconegudes a l'Estatut de 1983 han fet més en 13 anys, que altres fórmules d'organització assajades durant la història moderna i contemporània de les Illes Balears. També és evident, però, que les Balears no han manifestat encara

totes les possibilitats de reafirmació ni, tampoc, totes les capacitats de força i unió comunitària que hi són implícites.

Totes aquestes consideracions es refereixen a les Balears com a comunitat, no a l'afirmació que cada illa fa de la seva personalitat diferenciada, afirmació, d'altra banda, establerta, arrelada i sentida. En conseqüència, si volem expressar el sentit col·lectiu de Balears, no podem més que seguir un camí: trobar la realitat supràinsular que ens identifica, la que ens defineix per damunt de les particularitats de cada illa. Trobar tot allò que compartim plegats, tot allò que consideram béns de cada ciutadà de les Balears perquè són, indistintament, valors a l'univers que formen Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Els béns culturals

L'expressió d'aquests valors que són de cada illa i, alhora, valors universals de la comunitat supràinsular de les Balears no té per què ser difícil. De fet, abans parlàvem dels grans eixos –els històrics, els culturals, els referits a la llengua– que fonamenten l'edifici que compartim. Potser que fer factible la formació d'una realitat supràinsular signifiqui extreure de cada gran apartat l'aportació o les aportacions essencials que poden donar impuls a l'aspiració autonòmica protagonitzada per totes les illes.

No intentaré ara –tampoc no ho podria fer– una enumeració exhaustiva de qüestions que, amb tota seguretat, necessiten d'una consideració reflexiva i ponderada. Sí que m'atreveria, però, encara que som molt conscient del valor parcial de la suggerència, a destacar la importància que, en relació amb el concepte d'unitat, tenen els llegats intel·lectuals i artístics de les grans personalitats de la nostra cultura. Baixant al terreny dels exemples, podria dir que si un menorquí, un eivissenc o un formenterenc reconeixen com a pròpia la contribució del mallorquí Ramon Llull, aquest fet, aquesta assimilació instintiva, ens situa sens dubte en un nivell d'integració importantíssim. L'exemplificació es podria ampliar a noms de qualsevol illa, amb la mateixa apel·lació per a la resta. L'excel·lència de l'obra de Josep M. Quadrado té un abast balear indubtable, el seu valor és propietat de tots els habitants de les Illes. I què hem de dir d'Isidor

Macabich o de Francesc de Borja Moll o de mossèn Antoni M^a Alcover, entre els molts que poden ser citats en una relació inapel·lable.

Les contribucions d'un Ramon Llull, d'un Quadrado o un Macabich són esplèndides en la mesura que superen, gràcies a la universalitat de la cultura, els límits de l'illa on nasqueren i, en conseqüència, qualsevol límit mesurat en termes geogràfics o territorials. Són aportacions de savis, humanistes i pensadors que sorgiren a Mallorca, Menorca o Eivissa, a qui els ciutadans de les Illes atorgam, pels seus mèrits objectius i pel fet de formar part del nostre esperit, la capacitat de representar-nos universalment. Sense anar més lluny, Mascaró Pasariu, l'arqueòleg menorquí a qui la Comunitat Autònoma vol retre homenatge amb la Medalla d'Or, gaudeix d'una biografia impecable, demostrativa de l'encert d'una lluita pels valors que, amb plena propietat, hauríem d'anomenar valors balears. Tots ells són grans referents que ens permeten identificar una personalitat compartida que ens fa forts des de les arrels. Com ens ho permet també, des d'una altra perspectiva i per raons òbvies, la tasca reservada a la Universitat de les Illes Balears, la instància acadèmica que juga un paper insubstituïble en l'enfortiment de la realitat supràinsular.

Dia de les Illes Balears

Podria haver triat altres arguments per fonamentar la consistència de la nostra realitat col·lectiva amb motiu de la diada autonòmica. Però crec que si, un any rere any, i en qualsevol àmbit de la vida social, som capaços d'associar el missatge autonòmic al reconeixement dels legats dels nostres intel·lectuals, enfortirem la nostra Comunitat Autònoma de manera imparable. Convé no oblidar que, malgrat el dret històric de les Balears a gaudir d'institucions d'autogovern, aquestes instàncies només ens garanteixen una unió estructural, mentre que el motor de fons de les altres aportacions ens atorgarà una cohesió més profunda directament relacionada amb l'opció i l'esperit dels individus. I és aquesta opció, que trien lliurement els ciutadans –no podem oblidar-ho–, la que sustenta les institucions i tots els esforços d'autogovern. *Discurs del Dia de les Illes Balears 1996*. Ω

Immigrant! Tu no pots ensenyar la llengua mallorquina als teus fills, però els mestres a l'escola sí que ho poden fer. Exigeix escoles catalanes al teu barri o al teu poble.

NOTA

Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes *Han dit...*, *De bona font*, *Sabieu què...?*, *Forasterades*, *Pugen i Davallen*, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre. Per altra part, aquests dos autors volen fer constar que no tenen res a veure amb el pseudònim Simó Tort Ballester.



L'Estatut, una eina de treball

JOAN HUGUET ROTGER, President del Parlament de les Illes Balears

Crec que, per garantir la normalitat del sistema democràtic, hem de fugir del fetixisme. Un Estatut d'Autonomia mai no pot tenir la consideració d'un tòtem, un ídol o un amulet com a remei que soluciona tots els problemes. Un plantejament tan simplista com aquest només és propi de les societats primàries, poc avançades, que deleguen la responsabilitat en la intervenció idòlatrica dels poders supra-humans.

L'Estatut és, per damunt de tot, una eina de treball i l'expressió de la voluntat comuna. I una eina necessita de mans humanes que en puguin treure totes les responsabilitats. Per ell mateix, ni un Estatut —ni tan sols la Constitució— no fa gaire ni soluciona res. Ara bé, són el fonament de la casa de la democràcia i de la participació. Són el punt de partida de conquestes importants en la vida d'una nació o d'un poble.

Ara fa tretze anys que les Balears disposam d'un Estatut d'Autonomia. Tal dia com avui, l'1 de març de 1983, veia la lletra impresa al Butlletí Oficial aquest text, en el qual un grup d'experts havia treballat intensament durant mesos i anys. I es pot dir que, des d'aquell mateix moment, les Balears ja eren una comunitat autònoma? Formalment sí. Sobre el paper oficial hi havia un reconeixement d'un dret. Però mancava plasmar en realitats tota la potencialitat que aquest instrument posava al nostre abast. En aquest moment, en el tema de l'Estatut, es pot aplicar al peu de la lletra aquella recomanació que Manuel Azaña feia als seus correligionaris en el moment de perfilar una Constitució per a Espanya: "La política, y sobretudo el gobernar, es una creación. Y debemos aspirar a poner en ejercicio una voluntad creadora, anterior a los textos escritos, que no consiste en cifrar artículos en un código, sino hacerlo vivir. Y por mucho

que nos esforcemos en crear una Constitución perfecta, nunca tendremos más Constitución que la que nosotros sepamos ir viviendo."

Una eina de treball com l'Estatut no es pot deslligar de la comunitat a la qual pretén modernitzar, ni dels ciutadans als quals vol servir en la seva feina diària de fer un poble compacte i solidari, ni de les persones individuals i les famílies a les quals va dirigida la seva tasca a favor de la llibertat, la qualitat de vida i la resolució dels problemes que més els preocupen. Per això, la comunitat que l'Estatut defineix no té com a funció posar fronteres ni fer una perfecta demarcació territorial que, en el nostre cas, ja ve donada per la mateixa configuració geogràfica. Els destinataris; els autèntics protagonistes de l'Estatut són els ciutadans.

I crec que és pot dir més encara: Les Illes Balears no són només una configuració capritxosa d'una geografia i una història. Les Balears són un conjunt de necessitats, d'exigències i d'aspiracions d'uns ciutadans que viuen i treballen en aquest tros d'Espanya, d'Europa i del Planeta, trempat tot això amb uns elements comuns de signe cultural, lingüístic, històric i geogràfic. Les Balears són les persones, els col·lectius i els pobles que aspiren a millorar les condicions de vida dins una mateixa realitat i amb unes condicions semblants. I aquesta realitat plural només adquireix sentit si planteja solucions de forma conjunta i solidària, amb propostes justes i lliurement acceptades. I en aquesta tasca comuna, l'Estatut és un instrument de primer ordre, una eina perfecta, disposada a prestar tot el seu ajut.

Ja han passat tretze anys i, al llarg d'aquest període, l'Estatut ha tengut l'oportunitat de demostrar la seva virtualitat, la seva projecció de cara al futur. No seré jo qui faci un balanç d'aquests anys, ja que em podrien dir que la meua visió és

parcial i subjectiva. Ara bé, sí he de reconèixer que en aquests anys hi ha hagut —com en tota obra humana— llums i ombres. I m'atreveixo a dir que més llums que ombres. En línies generals, sí vull deixar constància que si l'Estatut ha estat una bona eina, el Parlament, el Govern i els Consells Insulars han duita a terme una bona feina.

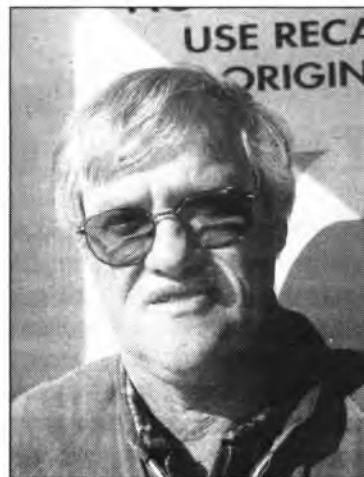
Aquest sentiment, no obstant, no ha tengut el mateix reflex en la concreció de totes les possibilitats constitucionals que encara no hem assolit. Però aquesta constatació no ens ha de fer caure en la temptació de la desesperança. L'objectiu final es augmentar el sostre competencial, una transferència eficaç de competències als Consells Insulars, una reforma de tot el procés de les competències que han quedat endarrerides (Insero, Universitat, Educació...) i, per damunt de tot, un finançament més adequat.

Davant la celebració d'aquesta data commemorativa del nostre Estatut, em permet, com a president del Parlament, fer un parell de recomanacions.

Per els polítics i responsables de les entitats ciutadanes, vull manllevar aquell consell que, en sentit figurat, l'enginyós filòsof i poeta Juan de Mairena llançava als representants directes del poble: "Huid de escenarios, púlpitos, plataformas y pedestales. Nunca perdais contacto con el suelo; porque sólo así tendreis una idea aproximada de vuestra estatura."

I a tots els ciutadans vull encoratjar-vos a continuar amb el repte de llaurar-vos el propi futur amb l'esforç, l'austeritat, el sacrifici i la tenacitat. Però, sobretot, imbuïts d'un sentit profund i solidari de comunitat.

Només així aconseguirem un objectiu i un projecte comú: un país satisfet amb ell mateix. I en aquest punt convergeixen els objectius de l'Estatut i de tots els ciutadans d'aquestes illes. Ω



En Sergio Pintos de l'Uruguai fa set anys que regenta el Taller Pintos i Jiménez de reparació de cotxes, a la barriada de Son Busquets de Ciutat.



Na Dolors és la madona i n'Olga és l'assistenta de Don Plato, una casa on despatxen menjars preparats al Camp Rodó. Tenen el telèfon 200510.



En Jaume Perelló de Llubí fa un any que ha obert l'agència de viages Ciutat, a la barriada del Camp Rodó.

HAN DIT...

Ehud Gol, ambaixador d'Israel a Madrid: **Israel va establir relacions amb la majoria dels països europeus immediatament després de la seva independència el 1948.**

ΩΩΩ

Jaime Bueno (IU): **Balears necessita un tractament fiscal especial per compensar la insularitat.**

ΩΩΩ

Xavier Arzalluz: **Fins que no siguem independents, respectarem la Guardia Civil.**

ΩΩΩ

Francesc Roig, president del València agredit pels Ultra Sur: **Estic orgullós de l'agressió. Ha estat per defensar el València.**



F. ROIG

ΩΩΩ

Carlos Hèctor Hernández, escriptor: **Els premis literaris són corruptes.**

ΩΩΩ

Pere Salas, criador de cans raters i de someres mallorquines: **Vaig abandonar la lluita per entrar el ca rater a la Sociedad Central de Razas Caninas perquè a Madrid hi ha una màfia que no vol que hi hagi més races espanyoles.**

ΩΩΩ

Geoffrey Walker, catedràtic d'Història de la Universitat de Cambridge (Gran Bretanya): **La repressió contra la identitat catalana ha estat una constant de la política espanyola des del segle XVII. No ha existit neteja ètnica però sí un programa de neteja cultural.**

GAMMA Electrodomèstics

TIEN 21

L'assessoram tècnicament

c/ Francesc Fiol i Juan, 10 • Tel. 75 02 78
(devora s'Escorxador)
07005 Palma de Mallorca



**TRACTAMENT D'AIGUA
HIDRÀULICA I ELECTRICITAT**
Solucionam el seu problema
de salinització i descalcificació

General Weyler, 46 • Tel. 79 51 77
Pla de na Tesa (Marratxí)

**TENNIS
SON RIGO**

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

Repressió feixista contra el poble i els intel·lectuals (I)



MIQUEL LÓPEZ CRESPI

El monument al "Balears"

Tot just acabada la II Guerra Mundial, malgrat l'extermini massiu de tota mena d'oposició política, sectors importants del poble —els guerrillers— s'organitzen i lluiten amb els armes en la mà contra el feixisme.

Els èxits de l'exèrcit soviètic i dels altres de la coalició antihitleriana encoratgen els pobles de les distintes nacionalitats de l'Estat. Hi ha posades moltes il·lusions en el paper alliberador dels exèrcits aliats. Tothom creu que —com al Nord d'Àfrica o a la Itàlia mussoliniana— hi haurà una invasió de les potències democràtiques que acabaran amb la dictadura.

Mentrestant, a Palma, els venedors van perfeccionant el sistema de repressió que tan bons resultats els havia donat en temps de la guerra. Noves lleis antipopulars serveixen per a anar controlant un poble afeïgat i cada vegada més atemorit pels milers de morts que ha sofert a causa de les criminals urpades de falangistes i militars, amb benedicció del clergat.

Són els anys de l'estraperlo, de la primitiva acumulació de capital que més endavant —a començaments dels anys seixanta— servirà per a anar enllestint les primeres infraestructures hotel·leres. *Última Hora*, amb data de 6 de juliol del 39, escriu: "Ha quedado constituido en Palma el Tribunal que ha de entender de las responsabilidades políticas en que puedan haber incurrido quienes actuaron en regímenes anteriores. Estas responsabilidades había que exigir las. Es más: hay que penarlas en la forma que la ley establezca en la España Nueva". I conclou: "Hay que liquidar el ayer definitiva y totalmente".

El feixisme i el nacional-catolicisme —és a dir, el regnat de l'església més reaccionària i que amb les seves pastorals havia donat suport als feixistes— celebra, per tots els pobles de les Illes, la sagnant victòria damunt el moviment obrer i popular. El 27 de juliol del mateix any el diari citat reproduïa les maquetes del concurs per a aixecar un monument als morts del creuer *Balears* (monument ple de rànquia simbologia feixista que, pel juny de 1995, encara presidia,



Francesc Sans amb el camarada Zayas davant el Quirinale, residència presidencial de Mussolini.

com el primer dia, els remodelats jardins de sa Faixina).

A nivell estatal, dia 11 d'agost del 39 el dictador formava nou govern, en el qual destaquen el pro-hitleria Serrano Suñer, com a ministre de la Governació; el general Muñoz Grandes, ministre del Partit; Enrique Varela, ministre de l'Exèrcit; i Juan Yagüe, ministre de l'Aire.

Pel setembre, tots els diaris —editats a Mallorca o a la resta de l'Estat— informaven, plens d'alegria, de "el victorioso avance de las fuerzas del Eje por tierras de Polonia", i uns dies més endavant, després de travessar mig territori estatal a l'espatlla de fanàtics militants de Falange, el cadàver de José Antonio Primo de Rivera arribava a Madrid.

Última Hora, el 29 de novembre de 1939, informava: "El Caudillo, el Gobierno en pleno y todo el pueblo de Madrid reciben con honda emoción los restos del fundador de la Falange. La comitiva solemne sigue su marcha hasta El Escorial"

Truman, Churchill i Stalin abandonen els vençuts pel feixisme

Són anys en què els vençuts, les restes de les forces d'esquerra, especulen amb les bones intencions de Truman, Churchill i Stalin. Malgrat l'heroica lluita de la guerrilla a les muntanyes, la majoria dels que acaben de sortir de les presons franquistes o dels camps de concentració —traumatitzats encara per l'experiència de la repressió— especulen damunt frases que —imaginem— han dit aquests dirigents i fan referència a fantasioses invasions de la península per part dels exèrcits britànic o nord-americà.

Però per desgràcia no arribaren mai a desembarcar a les nostres costes els mitificats al·lots de la Navy. Franco i el seu règim de sanguinaris botxins no serà detingut —com el de Mussolini— per un grup de maquis. Ni, emmanillat, serà afusellat a una vorera del camí i les seves despulles exposades al bell mig d'una plaça, a Madrid o a qualsevol entreforc de

camí, com han fet els revolucionaris italians amb el Duce.

Ben al contrari de tot això, amb els anys, "oblidada" l'estreta col·laboració de Franco amb els nazis, passarà a ser considerat, per part d'aquests mateixos nord-americans que havien d'alliberar els pobles de l'Estat, una columna bàsica de la defensa del món lliure davant l'amenaça que venia de l'Est: el comunisme.

Fam i vagues en els anys quaranta i cinquanta: l'èstermini de l'oposició

La victòria militar de la burgesia, la consolidació de la dictadura del general Franco amb el vist-i-plau de les democràcies occidentals, serviren al capitalisme espanyol i a les classes dominants per a anar bastint —d'ençà el final de la guerra i fins a començaments dels anys seixanta— la més important acumulació de capital del segle. En el fons, la guerra, per part de les classes dominants, es va fer per això mateix: per a poder explotar la mà d'obra sense els entrebancs que els haurien significat els partits i organitzacions obreres defensors dels interessos populars.

La burgesia espanyola, els parasitaris terratinents andalusos, utilitzant tots els mètodes de terror que hom pot imaginar (legislació terrorista en contra del treballador, utilització de l'exèrcit, la Guàrdia Civil i la Policia, tota la judicatura i l'administració depurades d'elements antifeixistes), anaren aconseguint, damunt la fam del poble, cotes de beneficis i plus-vàlues com mai hom no haguessin pogut imaginar.

El salari perdé el 50 % del poder adquisitiu, i centenars de milers de jornalers sense cap dret —mà d'obra barata controlada pels sindicats feixistes del règim i les forces repressives— s'anà concentrant a les grans ciutats en condicions vertaderament infrahumanes.

Les restes de la migrada oposició al règim, confiada en la invasió salvadora i reinstauradora de la democràcia, cremà les seves darreres forces en les lluites dels anys 46-47. L'any 1946, malgrat la dominació autènticament terrorista del gran capital, hi hagué un intent de vaga general a

HAN DIT...

Roman Herzog, president alemany: La joventut ha de conèixer els horrors perpetrats pels nazis.

ΩΩΩ

Esteve i Margalida Mas, venedors de fruits secs: La gent mallorquina coneix les propietats dels fruits secs, com les nous que redueixen el colesterol; ens hem d'acostumar a menjar-los per berrinar, i no com a postres.

ΩΩΩ

Michael Douglas: M'agrada crear polèmica. Sempre és bo per a la taquilla.

ΩΩΩ

Antoni Serra: Les marjades de la reforma de la carretera Deià-Sóller les fan persones que no tenen ni idea del que és Mallorca, que desconeixen la seva arquitectura i enginyeria popular.

ΩΩΩ

Xabier Arzalluz: Quan està en joc l'honorabilitat de la Guàrdia Civil o de l'exèrcit, el PP i el diari ABC tanquen files i es posen nerviosos.



X. ARZALLUZ

ΩΩΩ

Miquel Duran, historiador: Qui estudia a fons la història de les illes arriba sempre a una conclusió indiscutible: no existeix el país balear. Són tres illes independents.

ΩΩΩ

Josep Miró i Ardèvol, ex-conseller d'Agricultura de la Generalitat: Per cada 100 pessetes que un espanyol paga i rep de l'Estat, un català en paga 133 i en rep només 60! Cada habitant de Catalunya va cedir 224.125 pessetes de la seva riquesa produïda el 1994 en favor de la resta dels ciutadans de l'Estat espanyol.

ΩΩΩ

Joan Carrera, bisbe auxiliar de Barcelona: La COPE fa un maridatge entre l'església i el PP. És un problema gravíssim. Les tertúlies de la COPE em feren com a català, com a ciutadà i com a bisbe.



Preses a can Sales (1938).

Manresa i algunes aturades i vagues a Standard (Madrid), Catalana de Gas (Barcelona), Bazán (Galícia), Naval y Astilleros (Bilbao). Especialment dura, pels enfrontaments amb la Guàrdia Civil, fou la vaga general de maig de 1947 a Bilbao.

L'oposició, especialment la republicana i socialdemòcrata, encara confiaven en algun cop d'estat salvador per part d'uns hipotètics generals pro-occidentals que destituïrien Franco i farien tornar don Joan de Borbó de l'exili. Una monarquia de fort contingut anticomunista i tutelada pels britànics i estatunidencs era l'alternativa amb què imaginaven substituir la dictadura sagnant de Franco.

Amb els anys, a mesura que la repressió anava exterminant físicament la guerrilla comunista i anarquista, a mesura que les successives direccions, quadres de direcció o simples cèl·lules de militants eren detinguts per la policia, assassinats o empresonats, també el POUM, el PCE, el PSOE, la mateixa CNT, anaren perdent qualsevol mena d'arrelament entre els nous sectors obrers i populars sorgits de la despoblació del camp o de la simple substitució biològica de la classe obrera.

L'any 1953 fou detingut, torturat i assassinat el dirigent socialista Tomás Centeno. Arran d'aquesta caiguda la policia política franquista desmantellà quasi completament el PSOE i la UGT. Es pot dir que el partit de Pablo Iglesias deixà de funcionar fins a l'any 1973.

També el mateix 1953 caigué el Comitè Nacional anarco-sindicalista de Cipriano Damiano. Amb la persecució i progressiu extermini físic dels diferents grups guerrillers d'obediència anarquista, la CNT també fou delmada i no tornà a ser una força minimament operativa fins a l'any 1975. El POUM restava en la clandestinitat d'ençà del 37 (delmat pel terrorisme políciac del P"CE-PSUC amb ajut del NKVD estalinista). El

POUM no fou exterminat quasi completament fins ben entrat l'any 52. El FNC era una altra força important de la resistència antifeixista, al Principat.

Feixistes, miracles, cupons de racionament i més repressió

Mentre es consolidava aquesta ferotge dominació de la burgesia, a Mallorca, "netejada" d'esquerrans i sindicalistes (les presons encara romanien plenes i els presos complien llargues condemes de treballs forçats en els camps de concentració), a Ariany, per exemple, s'esdevenien miracles de fauna. *Última Hora* (27-V-1940) deia, referint-se a una d'aquestes espectaculars curacions: "Antonia Genovart, de 20 años de edad, estaba enferma desde hacía 11 años por las secuelas del sarampión que le fueron dejando paralítica. El día de la procesión del Corpus Christi, la enferma se asomó para verla pasar. Cuando el Señor de los Señores pasó frente a la casa, el sacerdote que sostenía la custodia se detuvo un momento a contemplar a la enferma. Ésta, tras un leve desmayo, exclamó: 'Madre, estoy curada'. La mano hasta entonces agarrotada moviase sin dificultad, el brazo adquiría vida, la pierna se extendía rápidamente".

Els "miracles" emperò, no funcionaven quant als queviures per a la població, i, malgrat l'abundor de misses, novenes, processons i rogatoris, les *cartillas de racionamiento* funcionaven a ple rendiment. Una nota de l'alcaldia de Palma reproduïda pel diari *Última Hora* deia, el 14 de desembre de 1940: "Para la compra de carne el próximo día 15 del actual, es necesaria la presentación de la cartilla de racionamiento, la que el tablejero marcará con un trazo de lápiz encarnado. Si se observara que se ha intentado borrar la señal se impondrá una multa de 10 pesetas al cabeza de familia, quedando anulada la cartilla para la adquisición de carne en lo sucesivo". Ω



Na Joana Maria Pinya ha obert la botiga Tele-Star on ven televisors i videos, a la barriada de Bons Aires.



En Miquel Llabrés de Sineu fa quaranta-sis anys que ven traveses, primitiva i bono-loto. Primer va tenir el despatx a la plaça d'Espanya, ara fa vint anys que està al carrer 31 de Desembre. L'any passat va segellar una travessa de 261 milions de pessetes.



En Joan Carles de los Riscos regenta des de fa dotze anys la Floristeria Les Palmeres, a la barriada de Bons Aires.

E P I I

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Catalunya dins el marc europeu

Catalunya, en el sentit ample i nacional de la paraula, hauria de tenir una referència molt clara i molt concreta, sobre la necessitat d'una major projecció exterior.

Aquesta projecció realista i concreta, ha d'esser en el marc de les relacions amb l'Estat espanyol i amb l'àmbit europeu. En aquest últim àmbit ens hauríem de "centrar" amb més consistència; és evident que la nació catalana (incloses les illes Balears i el País Valencià) ha de projectar la seva imatge com a poble, cultura i llengua diferenciada i amb identitat pròpia.

És clar que des de l'ARE (Assemblea de Regions d'Europa) s'ha fomentat una presència més gran, de les regions o nacions europees sense estat.

Ara que es parla de convergència econòmica i política, s'ha d'observar amb molta cura l'entrada de països de la CE (Comunitat Europea); a través d'aquesta observació veiem que el futur ingrés de països vénen donades per motius de progrés econòmic i social; la realitat de dos engranatges diferents, d'una Europa de primera velocitat i una de segona.

La consciència dels catalans d'esser europeus ja ve de temps llunyans. El nostre país a través de diverses entitats ja és present dins Europa en algunes àrees de formació europea. Aquesta consciència d'esser europeus ve donada per l'interès de potenciar Catalunya com un país, motor de l'economia d'Europa.

Encara que es faci molta feina, cal una nova empenta en diferents aspectes:

1. Creació de cursos per a joves nacionalistes, d'arreu dels Països Catalans, sobre formació europea, tractat de Maastrich, exponents econòmics actuals de Catalunya, etc.
2. Identitat nacional (cultura i tradició mil·lenària), nivell màxim d'autogovern (ens en queda molt encara).
3. Avançar cap a la integració europea: Unió Europea significa responsabilitat política, maduresa com a poble i creació d'uns mitjans de diàleg internacional.
4. La necessitat de fer més atractiva, per als joves catalans, el concepte d'europeisme.

De cada 100 pessetes que un català central paga en impostos, només 45 s'inverteixen a Catalunya. Això vol dir que pagant un 55% menys d'impostos podríem tenir el mateix que tenim, o que amb el que pagam les autopistes serien més i gratuïtes, així com les taxes universitàries. Podríem tenir una xarxa cultural que malgrat l'espoliació que patim es troba a Espanya, però no a Catalunya.

I és precisament per això que la projecció exterior és fonamental. Com diem, l'àrea d'hisenda és cabdal per assolir la nostra independència. **Rafel Moreno, Estat Català** Ω

SERVEIS I MANTENIMENTS

JAUME BAUZÀ

Llanterneria • Picapedrers
Electricitat • Pintors

c/ Reina M. Cristina, 23 baixos
Tel. 75 49 43 Palma
Tel. mòbil 908 838 645

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA

Neteges d'obra nova • Vaixells

Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasimè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'Arenal (Palma)

Masquait, S.L.

- Materials de Construcció
- Prefabricats Formigó • Transports
- Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

L'ESTEL de Mallorca

EL MILLOR SUPORT
PUBLICITARI DE LA VOSTRA
EMPRESA A MALLORCA



Canyamel
Mobles
i complements

Faust Morell, 10 • Tel. 46 57 33
07005 Ciutat de Mallorca

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor

Telèfon 742768

DESTIL·LERIES

MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS

c/ 16 de juliol, 54
Polígon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA



Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor



En Pere Bennàsser fa quatre anys que va obrir una botiga d'electrodomèstics a la barriada d'Alexander Fleming de Ciutat.



N'Antoni Font i Salvà ha obert consulta de massatges terapèutics al passeig Miramar de s'Arenal de Mallorca amb preus ben interessants. El seu telèfon és el 441692.



En Serafín Gutiérrez de Vigo és un dels amos de Mobles Star, a la barriada de Bons Aires. Fa devuit anys que es va fer càrrec d'aquest establiment.



En Xesc Seda del País Valencià és l'amo, des de fa deu anys, de la botiga d'herboristeria i dietètica de la plaça de Santa Pageda, a la barriada de Bons Aires de Ciutat.

Han fet caguera tots quants són

No me'n vaig poder avenir, que el PSM pegàs coça a l'oferta que li va fer UM d'anar plegats a les eleccions estatals. Aquesta oferta, tot s'ha de dir, UM l'hauria poguda fer d'una manera més formal, per la importància històrica que l'acord sens dubte hauria tingut.

Pens que el nacionalisme, per anar bé, ha d'esser un concepte molt més profund, de molt, que no el programa d'un partit o, fins i tot, una ideologia. Un projecte nacionalista així com toca ha de cercar la vertebració política més adequada possible d'una societat determinada a fi de conservar o recuperar els elements identificadors de la societat en qüestió —la llengua, les tradicions, les lleis, les necessitats socials específiques, les institucions o la consciència col·lectiva—. Tot això, cosa molt important, per no tancar-se en ella mateixa, enyoradissa d'un passat més o manco ideal, i desconnectada del present com una bubota bolcada en el passat. Al contrari, des de la conservació dels fets diferencials, una societat cohesionada a l'entorn d'un projecte nacionalista ha de cercar un lloc propi en el concert dels pobles per prendre part activament en l'avanç universal de cap a un món més just, més solidari, i de més qualitat de vida.

Aplicant aquesta voluntat de fons al cas mallorquí, és una llàstima veure, com el partit mallorquí que du més força, el PSM, en lloc de cercar que el seu projecte arribi a ser el pal de paller dels mallorquins, aquesta vegada no ha fet més que cercar ossos en el lleu. No vol el PSM que el seu projecte pugui concernir qualsevol mallorquí? Com s'entén, idò, que hagi hagut d'esser un partit més magre, més petit, la UM, qui ha hagut de tenir coneixement pel més gran, donar-li la mà, oferir-li més tallada que pa, i que ni així el PSM se sigui dignat a posar Mallorca per damunt el partit? Treu cap enlloc? Si l'única possibilitat de tenir una veu mallorquina a Madrid era ajuntar veus i vots!

Només si desperta l'interès de

la majoria de la societat, pot anar endavant un projecte nacionalista. El dia que el té patentat un sol partit, merda (i perdonau l'expressió). Quan persones o col·lectius que no es declaren explícitament nacionalistes, o, fins i tot, sectors territorials de partits d'àmbit estatal, assumeixen idees que fins en aquell moment eren estades pròpies del nacionalisme, aquest, en lloc de patir un atac de banyes, tocaria bavar de content. Quant i més en tractar-se d'un partit germà, amb moltes més semblances que no divergències. Això és (o hauria d'esser) la diferència entre un projecte nacionalista i un d'ideològic: com més siguem millor. O feim país o feim secta.

Fixem-nos en els gallecs i en els canaris: ens en donen amb cullereta! No se n'empatxen, de pardalades de dretes o d'esqueres. Han fet pinya i ara tenen una partida de diputats perhom.

Reparem si n'hi ha, de trenques, amb el panorama mallorquí: si repassam la premsa, veurem com en Mateu Morro, en dos articles que va publicar en temps de la campanya, pràcticament no veia altre contrari més que UM: la UM no li agrada perquè pateix "buidor ideològica" (mal me tocàs no sé què si això no és precisament la gràcia de la UM! Per ventura en tenim gaire, d'ideologia, la majoria de mallorquins? És que en dinam o en sopam, d'ideologia?); i la UM tampoc no és santa de la devoció del Sr. Morro perquè és d'àmbit mallorquí i no balear (com si en Pujol, amb qui el PSM, amb encert, va pactar a les eleccions europees, ho fos gaire, d'àmbit balear).

Llavors entrevistem el cap de llista d'UM al Congrés, en Joan Vidal, i, en lloc de marcar distàncies amb el PP i el PSOE, no se'n pensa d'altra més que marcar-ne amb el PSM, no per l'esuerranor estantissa i rànica d'un sector d'aquest partit, sinó... pel suposat independentisme de la valenta dona Maria Antònia Vadell! Té consol, això? De manera que si la UM havia quedat com una senyora en proposar el pacte, el seu

mateix cap de llista es cuida de tornar fer quedar bé el sector comunista-estugós-miraprim del PSM i, així, tornen agafar volada aquests que no volen que el PSM sigui un partit, sinó una organització no governamental, la gadel·la dels collons de Mallorca, que en fan dir.

I què me'n deis, dels balears i pitiusos d'Esquerra Republicana (del Principat) de Catalunya? Aclareixen res, criminalitzant en Jaume Sastre a través de la premsa de Palma i en plena campanya de les eleccions anteriors? N'han tret gens de profit, en aquestes? Jo no som qui per dir si en Jaume Sastre anava bé o estava equivocat. En tot cas, sí que dic que només s'equivoquen els qui fan coses. I quin és estat el crim de Jaume Sastre? Jo diria que cercar partdamunt de tot —amb encert o sense, el temps ho dirà— la comunicació del nacionalisme mallorquí amb les masses mallorquines. I, com el llenguatge de mossèn Alcover o dels glosadors de combat, el d'en Jaume Sastre, potser és comú, repelec i groller —tot és millorable—. Però en fa aixecar més d'un de la cadira. Perquè no du res d'amagat, no té arrugues a la llengua i, sobretot, es fa entendre. N'hi haurà que hi estaran d'acord i n'hi haurà que no, però l'entendrà qualsevol mallorquí per poques nocions de filologia o d'historiografia que tingui. I això és el que no pot pair l'independentisme il·lustrat. Aqueix independentisme ja no se'n recorda, de la gesta d'en Sastre de fa una partida d'anys, quan va desemascarar l'anticatalanisme a Mallorca i ens va fer sentir orgullosos del poble mallorquí com no té orgues de fer cap dels qui pretenen de saber tanta de lletra. I, com a bon imitador del sector mira'm i no em toquis del PSM, aqueix independentisme sempre mira més les discrepàncies —que tots en tenim— pels possibles errors que no les avinences pels encerts.

Haurem de canviar molt tots, si volem encarrilar el mallorquisme per bon camí! **Jordi Caldentey** Ω

HAN DIT...

Joan Mas i Adrover, inspector d'Educació: Mahatma Gandhi va esser un gran lluitador a favor dels drets del seu poble. Ell oposava la seva actitud no violenta a la violència dels opressors del seu poble i d'aquesta forma va aconseguir la llibertat per a l'Índia.

ΩΩΩ

Quim Monzó: A Gran Bretanya, els republicans són una força que creix de manera constant i cada cop menys lenta. El patró de funcionament de la policia davant de qualsevol individu amb fervor monarquista els permet dir que l'admiració per la monarquia en general i pels Windsor en particular és indicatiu possible de desequilibri mental.

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí: La contemplació de la lamentable imitació espanyola del festival dels Òscars de Hollywood, a Madrid anomenats Goya, suposa un empatx de vergonya aliena que exigeix una bona dosi d'estoïcisme per romandre davant el televisor sense posar-se vermell davant la grossera espanyolada amb pretensions d'internacionalitat.

ΩΩΩ

Pere Bonnín: Sempre que sent un català que afirma la seva identitat dient: "som una nació" no puc sinó respondre amb un crit que em surt del cor: "i nosaltres també!". En realitat, som la mateixa nació.

ΩΩΩ

Leonor Hernández, periodista: Acceptant les condicions del MEC per a les transferències universitàries, el Govern s'ha davallat els calçons davant Madrid.

ΩΩΩ

Francesc Cabana, economista: L'Institut Nacional de Indústria de Franco no tenia cap interès per invertir a Catalunya, que era una "región desafecta".

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

Digau-los-ho amb **L'ESTEL**

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

Fem una miqueta d'història

És força conegut el passatge de la "mata de jonc" d'en Ramon Muntaner, senyor de Xirivella (l'Horta), jurat de València i cronista contemporani de Jaume I, el qual, transcrit al català actual, diu entre altres coses: "Us recordaré l'exemple de la paella pel mànec... la paella té aquella forma rodona i plana on moltes i bones menges hom pot guisar, però que hom no podrà fer si no té el mànec de la paella. Car la paella es governa pel mànec i qui el té, la paella té, i les menges que s'hi fan és ell qui les fa i qui les menja... I així seria de Catalunya, que a una paella hom la pot comparar, i el seu mànec és València. I qui València té, tota Catalunya tindrà... Recorrem, estimem i defensem la terra... de Girona, de Barcelona, de Lleida, de Tarragona, de Tortosa, de València i de tota Catalunya generalment. Que qui té el mànec té la paella. I València, el mànec de Catalunya és." (J. Guia, *València, 750 anys de nació catalana*, Editorial 3i4). Aquest és un dels textos més antics en què hom fa esment de València com a part integrant de Catalunya, i d'aleshores ençà centenars de documents de totes les èpoques, de gent ben diversa, catalans i estrangers (espanyols i d'altres estrangers) palesen la condició nacional catalana dels valencians.

València veié el dia 28 de setembre de l'any 1238 la senyera catalana hissada a la torre d'Alí Bufat, després dita del Temple, de la porta de Bab-al-Sakar. Aquella senyera és la mateixa que onejà a totes les fortaleses conquerides pel rei En Jaume, com aquelles que se li reteren mitjançant pacte: quatre pals de gules sobre camp d'or. I diu la crònica del rei En Jaume que, estant el rei a la rambla (el llit vell del Túria), entre el palau reial (els actuals jardins dels viviers o del Reial) i l'esmentada torre (enderrocada amb motiu de

les obres de l'eixample de la ciutat, actualment hi ha una placa commemorativa allà on era, a la plaça del Temple), el rei va mirar cap al front i "...quan vim nostra senyera sus en la torre, descalcam del caval, ens endraçam ver orient, e ploram de nostres uyls e besam la terra..." (P. Orts, *Història de la senyera al País Valencià*, Edicions 3i4). I aquelles llàgrimes vessades pel rei

En Jaume i aquell besar la terra a la rambla del riu Túria a sse-nyalen l'inici d'una nova era en la meua ciutat: València, ciutat catalana i europea.

Sabem també que de les cases de València que hom va distribuir entre els repobladors catalano-aragonesos, correspongueren aproximadament dues de cada tres a catalans. Poc més d'un terç, per tant, a aragonesos. I en concret, la ciutat que més cases va rebre de totes les desocupades pels sarraïns fou Barcelona, seguida en la llista de ciutats catalanes per Lleida i, amb diferència, per Tarragona i per Tortosa. A l'edició del *Llibre del repartiment* que es va fer a cura d'Antoni Ferrando, catedràtic de filologia catalana a la Universitat de València, concretament a l'assentament 326, consta que "donem als habitants de la universitat de Barcelona que volguessin poblar i viure a València, la cinquena part de les cases de la ciutat dins les muralles..." I el 1270 el rei En Jaume s'adreçà als consellers de Barcelona per tal que escolliren les famílies honrades de Barce-

lona, segons o tercers fills (que no foren per tant hereus) que els rei els heretaria donant-los terres lliures i franques a València. Sense oblidar la gent de Lleida, car el bisbe de Barcelona l'any 1413 deia que "...València fou poblada, après la dita conquesta, de ciutadans honrats e altres persones, en molt gran nombre de la ciutat de Lleida". I al *Llibre dels feits d'armes de Catalunya* d'en Joan Gaspar Roig (1624-1691) hom pot llegir que "així que els moros foren fora de la ciutat de València, lo rei la n faé poblar de fadrins e fadrines de Leyda e d'altres

lochs de la Ribera del Segre e de Sió" (J. Guia *op. cit.*). I com que aquest article va destinat a un públic lector majoritàriament mallorquí, esmentarem alguns detalls: primer, que el poble de Silla (l'Horta) deu el seu nom al fet d'haver estat repoblat bàsicament per mallorquins (de s'illa, Silla); segon, que a la Vall de la Gallinera (la Safor) la gent encara empra sovint l'article salat, puix són descendents de mallorquins que vingueren a repoblar l'antic regne de València.

I malgrat que la major part dels beneficiaris dels primers repartiments, ja foren catalans o aragonesos, no habitaren mai les propietats que els havien estat assignades, l'estudi dels repartiments i repoblacions posteriors confirma que ciutadans honrats de Barcelona, fadrins i fadrines de Lleida i altres persones de Tarragona i Tortosa, i d'altres indrets del Principat, també alguns mallorquins, formaren el contin-

gent de població, àmpliament majoritari sobre els aragonesos, que s'establí a València arran de la conquesta i que es quedaren a ésser valencians. Però el més important, amb ésser-ho, no és el nombre de repobladors catalans versus aragonesos, sinó que existia la voluntat política de fer de les noves terres conquerides un país majoritàriament de reialenc, de ciutadans lliures a terres lliures, no pas de serfs a terres de senyoriu. I aquesta voluntat política només podia fer-la realitat, per raons que escapen a la brevetat d'aquest article, els colons catalans. Aquests formaren una classe dirigent que absorbí en certa manera els repobladors aragonesos de les comarques costaneres, els quals acabarien parlant i vivint en català per un procés d'assimilació interna espontània i no coactiva. (A. Furió, *Història del País Valencià*, Diputació de València). La prova que fins i tot a comarques valencianes de parla castellano-aragonesa el català era l'idioma institucional, l'idioma oficial que diríem avui dia, el fet contrastat que a una vila com Segorbe (l'Alt Palància) tot el paperam municipal, notarial i eclesiàstic fou redactat en català fins ben entrat el segle XVII (Fuster, *Heretgies, revoltes i sermons*, Edicions 69). Aquesta classe dirigent catalana, en establir-se a la Ciutat de València, l'organitzà a la manera de les ciutats catalanes, i hom va constituir un regne les institucions del qual eren ben catalanes: unes Corts amb tres braços (reial o popular, eclesiàstic, i militar o nobiliari), una Generalitat, un patró (Sant Jordi, qui si no? Encara que anys després fou substituït per sant Vicent Ferrer). I amb els anys hi vingueren successives embranzides repobladores. I només hi va subsistir una minoria no integrada, els moriscs, fins a la seva expulsió al segle XVII. (A. Furió *op. cit.*). (continuarà) **Ignasi F. Marcet** **Q**



HAN DIT...

Josep-Lluís Carod Rovira diputat d'ERC: **Banderera d'un internacionalisme que negava el pa i la sal als propis i els oferia als estranys, certa esquerra defensà la sobirania nacional, només, però, per a Nicaragua o Cuba, i l'autodeterminació per al Sàhara. Drets reivindicables tan sols lluny, en països de localització geogràfica difícil o pronunciada, oblidant així la divisa de l'esquerra catalana dels anys vint: "A l'internacionalisme s'hi va des d'un punt de partida. Nosaltres, doncs, partim de Catalunya".**

ΩΩΩ

Boris Becker, tenista: **El meu somni és viure algun dia a una ciutat gran on el color de la pell no tingui importància.**

ΩΩΩ

Pearse Hutchinson, poeta irlandès: **Vaig viure a Barcelona entre els anys 1954-1957. Vaig tornar el 1961 i m'hi vaig quedar fins al 1967. L'any 1969 hi vaig estar dos mesos més. Parlant català me sent com a casa.**

ΩΩΩ

Pedro Maestre, guanyador del premi Nadal: **És completament irracional la política de dretes d'UV de voler crear una gramàtica pròpia del valencià.**

ΩΩΩ

Joseba Egibar, portaveu del PNV: **La Guardia Civil se n'ha d'anar del país Basc.**

L'ESTEL de Mallorca

**INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T**

**T MASSATGES
ERAUPEUTICS**

Antoni Font Salvà
QUIROMASSATGISTA DIPLOMAT

**dolors d'esquena • antistrès
preus econòmics**

telèfon 44 16 92

**a s'Arenal (Llucmajor)
i a casa vostra**

TELEVISIÓ • RÀDIO • VÍDEO • HIFI • FRIGORÍFICS • ELECTRODOMÈSTICS



AS ELECTRODOMÈSTICS D'ELIT, S.A.

Plaça Abu Yahya, 1
Tel. 75 12 69 - 20 50 13 - 20 62 14
07003 PALMA DE MALLORCA



josep mª palà

Rètols Lluminosos

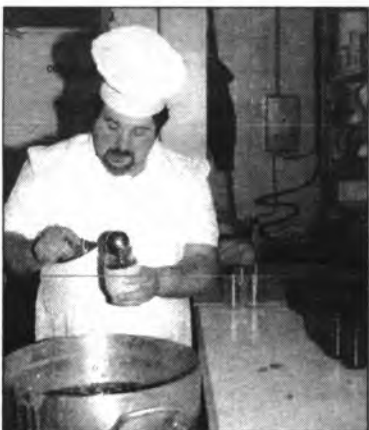
neonneon **Palma-Lux** neonneon

Exposició i Oficines

Tel. 29 33 55 • Tel./fax 29 31 03
Ausiàs March, 4 • 07003 Palma de Mallorca



Na Catrin Llobera fa dos mesos que ha obert el *café Ca Nostra*, just devora l'Escorxador. És un *café ben especial* on es fan jocs de taula, dards, teatre i música en viu.



Fa quatre anys que en Miquel Segura de Porreres va obrir una pastisseria al començament del carrer del General Riera de Ciutat. El dia que el visitarem per fer-li la fotografia omplia pots amb confitura de taronja.



En Cristòfol Capó d'Alaró fa un any que ha obert una sabateria on fa sabates a mida i n'adoba, a la barriada de Bons Aires.



El matrimoni Sureda-Rubí de Binissalem s'ha fet càrrec del bar Santa Pàgessa, a la barriada de Bons Aires.

Mahatma Gandhi, el separatista (xvi)

La marxa de la sal

La lletra adreçada per Gandhi al virrei no esperava de provocar cap resposta, sols era avís lleial. Arribà la data de l'onze de març, enmig de gran tensió. La premsa mundial havia acudit a Ahmadabad i bloquejava correus i telègrafs.

Milers de persones s'havien instal·lat al voltant de la granja Sabarmati. L'1 de març comença com cada dia amb les pregàries matinals. Tot seguit el Mahatma es posà en marxa amb setanta-vuit homes de la granja devers el sud, cap al mar. Llurs noms i dades venien al *Young India* per facilitar la labor de la policia colonial, ja que la no violència és absolutament pública, lleial i a la llum del dia. Caminaren vint-i-quatre dies, menys de 20 km diaris, en dues parts. Tots els pobles i viles al llarg del camí eren ornats festívolament, i els pagesos esquitxaven i arruixaven d'aigua el camí per evitar la polseguera. Dues o tres vegades al dia s'aturaven i parlaven als allí aplegats. Generalment els habitants

d'una població acompanyaven els pelegrins fins a la del costat, per tant anaven sempre envoltats d'una considerable gentada. Com un floc de neu en allau esdevingut, la colla es va acréixer, fins a milers a Dandi. Fou un pla genial. I la tensió també creixia, Subahs Chandra Bose comparà aquesta "marxa" amb la de Napoleó en tornar del desterrament de l'Elba. El 5 d'abril la corrua atenyé la costa de Dandi, i durant tota la nit hom pregà. A l'alba el Mahatma es capbussà dins la mar i en tornar-ne duia un grapat de sal a la mà: era un delictes, car sols era permès de comprar-ne a les botigues monopolitzades pel govern colonial. Gandhi, qui feia anys que no tastava la sal (és un producte perillós per a l'aparell circulatori i ell pensava en els pàries als quals resultava cara), n'havia "furtat" un grapat, que fou subhastat per 1.600 rúpies en favor d'un objectiu benèfic. Tot seguit milers de camperols anaven a la mar i es preparaven la sal ells mateixos. Les presons del virrei s'ompliren amb 60.000 violadors de la llei. El jovent del Congrés venia sal sense impostos a les ciutats. A la teulada de la seu del Congrés a Bombai es posaren senalles de sal fins que hi anà la policia. Foren detinguts molts dirigents, entre ells Nehru. El 4 de maig Gandhi fou empresonat. Per fi havia pogut dormir abastament, escrigué a Madeleine Slade, la filla d'un almirall anglès que el seguia, amb el nom de Mirabehn, com la seva més fidel deixeble.

L'acció *satyagraha* continuà a les salines de Darsana, 225 km al nord de Bombai. Sarajoni Naidu, la poetessa que és guanyà el nom honorífic de Joana d'Arc, dirigí un grup de 2.500 voluntaris que hi marxaven amb les grans sena-

lles per tallar el filat espinós. Webb Miller, corresponsal de la Unitet Press informà: "La gent de Gandhi marxava en silenci absolut i s'aturà a uns 100 metres de la tanca (de les salines). Una colla escollida se separà de la multitud, travessà les fosses i s'acostà al fil d'aram ... Tot de sobte una ordre, i un munt de policies indis (colonials) s'abalançà damunt els manifestants que s'hi atansaven i deixaren anar una pluja de cops al cap amb les *lathis* recoberts d'acer. Els manifestants no aixecaren ni una sola mà per defugir els cops, que caigueren com a bales. Des d'allà on jo era vaig sentir els cops angoixosos de les porres sobre els cranis descoberts. La munió que s'esperava gemegava i s'aguantava la respiració en cada cop, patint amb els altres. Els abatuts queien amb els braços oberts, inconscients o retorçant-se amb el crani o les espatlles trencats... No hi hagué cap lluita, cap batussa, els manifestants marxaven simplement endavant fins que eren abatuts."

Això durà dies: durant aquesta *satyagrah* Anglaterra quedà internacionalment sense legitimitat moral per perllongar el seu comandament l'India. Els copejats esdevingueren vencedors, i el primer ministre britànic James Ramsey MacDonald s'enfrontà a una opinió pública mundial que exigia la llibertat del Mahatma. El virrei Lord Irvin es veié enfrontat a un moviment revolucionari no violent que paralitzava la seva administració, reduïa els ingressos fiscals (clau de tantes coses) i posava la policia colonial davant una tasca sobrehumana per mantenir "la llei i l'ordre". (continuarà), Jaume Tallaferro

HAN DIT...

Maria Sansó, presidenta d'ADDA: El ca és moltes vegades víctima de la desesperació humana.

ΩΩΩ

Tomeu Riera "Cabana", pagès: Els pagesos ara no guanyen un duro i per aquest motiu tothom ha abandonat l'agricultura.

ΩΩΩ

Pere Gil, glosador:

I a Mallorca, què? Aquí es mal és del PP on n'hi ha de dues castes, uns amb actituds nefastes com és ara en COTORRER,

i no veim clar que en SOLER tenguí força a bastament per dur tota aquesta gent de cap en es seu terror.

Ja ho diu en Miquel Matalasser: "No hi durà mai es qui s'expressen en foraster"

ΩΩΩ

Pere Bonnin: Una llengua que no tingui un Estat i un poder econòmic que la recolzin sempre serà més difícil de mantenir i difondre que una altra llengua que la gent aprèn perquè convé a la seva butxaca.



P. BONNIN

ΩΩΩ

Planas Sanmartí, periodista: Les victòries sobre el Barça són les victòries sobre Catalunya, el català i els catalans. Vull dir que l'esperit de Numancia, Covadonga, Tarifa, Granada, Burgos i l'Arxiu de Salamanca es concentra sobre el *hecho catalán*, afuat per una parella de personatges que com Bellido-Dolfos i Dolfos-Bellido, acaben confonent-se: Aznar-Ansón i Ansón-Aznar. Jo, a Mallorca, acabaré aferrant-me al penó de lo rei en Jaume.

ΩΩΩ

Eduardo Zaplana, president de la Generalitat valenciana: En el terreny fiscal els valencians hem estat els conills de rata. El Ministeri d'Hisenda està incrementant la pressió recaptatòria i això dona una sensació de persecució entre les petites i mitjanes empreses valencianes.

Mallorquí! La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

**NECESSITAM PROMOTORS I PROMOTORES DE
L'ESTEL
a Mallorca i a la resta dels Països Catalans
Tel. 26 50 05**

La dita de Torras i Bages, bisbe savi

L'amic Quetgles escriu però sembla que no entén el bisbe Torras i Bages, el bisbe catalanista qui digué allò de "Catalunya serà cristiana o no serà".

I això és perquè en Quetgles deu viure immers en una cultura secular allunyada dels clàssics cristians catalans o, si més no, d'una reflexió seriosa sobre la trajectòria bàsicament cristiana tant si hom vol com si no—de la nostra pàtria. És possible —sol passar— que en Quetgles menyspreï, o no s'interessi simplement, per aquesta dada bàsica dels Països Catalans, cosa que fóra una errada tant intel·lectual com política.

Però les arrels espirituals i culturals de la nostra pàtria són cristianes des d'abans de sa naixença. Sembla que l'apòstol Pau vingué ja a Tarraco. L'abat Oliba instaurà la Treva de Déu. Els nostres reis llegien, i àdhuc predicaven Bíblia en mà. Els "frases preïcadores" anaven de poble en poble explicant l'Evangeli quan tres estats catalans florien i la senyera onejava pertot la Mediterrània fins al Partenon i els consolsats de Constantinoble i d'Orient.

I totes les generacions han mamat a ca nostra, bàsicament, cristianisme. Totes les ideologies humanistes han quallat en el substrat mental cristià, àdhuc l'esquerranisme d'en Quetgles.

Sense aquest substrat no haurien florit: totes han aparegut, pràcticament, en un context cristiano-occidental. Àdhuc la democràcia moderna i la medieval. De fet, quina democràcia han generat l'Islam o el marxisme-leninisme? No cap. I que açò prové intrínsecament del cristianisme és ben copsable quan llegim l'Evangeli, que és un repte molt més exigent i fort que no les mateixes ideologies humanistes. Potser direu: normalment no és complert ni pels mateixos cristians. I jo us dic: és cert que els cristians "nominals" molt majoritàriament fan poca cosa de l'Evangeli, però, per poc que facin, ja fan més que unes altres cultures. A més, sempre hi haurà cristians més conseqüents. De fet, gran part dels humanismes són cristianisme secularitzat, i llurs promotors, dissidents de l'Església oficial. I així. Occident, com la petita llavor de la paràbola, en acollir el cristianisme ha esdevingut l'arbre més esponent que domina el món.

Fou a través de la colonització eclesial castellana, amb el terrorisme de la Inquisició toledana i tot el munt de bisbes castellans d'ençà el segle XVI, quan la

nostra nació caigué en la colonització mental (psicològica, ideològica, política...): autoodis, deixadesa de responsabilitats, complexos d'inferioritat... I és que les esglésies, encara avui, són les institucions més sòlides i estables, autèntics centres d'opinió pública, organismes enormement arrelats sociològicament (molt més que no partits, governs, ideologies o grups de qualsevol mena) i, per tant, amb un ritme de canvi molt lent (açò és: als ulls de molta gent vol dir romandre en la realitat, en el seny provat). Sens dubte que l'Església-institució és enormement conservadora. Però per això molt més consolidada i influent del que pot semblar a primera vista, sobretot per a la primera vista dels secularitzats, dels qui no s'ho deuen rumiar, com en Quetgles.

Els imperialismes d'ençà de Constantí, amb més estratègies que no pas els pobles desorganitzats i sotmesos, han usat sempre les Esglésies-institució, i en general qualsevol ens religiós, per a colonitzar i dominar. Ara bé, també tenim els casos contraris: molts independentistes han estat cristians (sobretot els americans i els victoriosos) i el nacionalisme també és un fenomen sorgit en un àmbit cristià (a l'Islam, per exemple, els nacionalismes d'alliberament solen ser molt febles). Quan els normands francòfons sotmeteren els saxons anglofons prohibiren predicar en anglès a Anglaterra. Fou el famós Wycliffe qui anà pels pobles llegint-los la Bíblia en anglès (llavors un dialecte pagesívol). Ara "Wycliffe" és el nom d'un grup internacional de traduccions bíbliques.

I és que Arnold Toynbee —a ca nostra Batista i Roca i Jordi Ventura en són deixebles destacats— explica la història de les civilitzacions des de llurs matrius religioses. Llegiu *Estudi de la Història*, s'ho val.

Els banals "intel·lectuals" de ca nostra (compte! no ho dic per en Quetgles), sovint s'han rigut i fumut del fet religiós. En realitat han demostrat a bastament ser uns frívols panxacontents, curulls de prejudicis paleomarxistes. Les Esglésies duren mil·lennis i mouen enormes masses humanes. Les filosofies dels ideòlegs duren pocs anys i s'esvaeixen. "No es pot amb poc amor gran fe fent menar" (Ramon Llull). Com voleu bastir grans gestes amb idees volàtils. "Fe" vol dir en hebreu "allò ferm" i en grec "allò amagat que és desvetllat". Si no

descobrim allò ferm que és amagat ara (o sia la fe), no tindrem premisses segures. L'apòstol Pau predicava als filòsofs d'Atenes "el Déu desconegut" (que hi tenia un monument dedicat!), tot i que la majoria dels filòsofs xerraires se'n fumien, i no se'l volien escoltar ("demà ens ho contaràs"). "Si l conseqüesc, mercè no m fallirà / car Pietat pau haurà fet amb vós", deia el gran Ausiàs sobre la fe. La fe és una seguretat que sols obtenim quan coneixem a fons, perquè hem tocat fons, car hem patit i n'hem extret les conseqüències. Això poc té a veure amb vaporoses idees ni posats estètics ni xerrameques. És més vital que no mental.

Sols la religió vital, i en concret el cristianisme, posseeix la duresa i constància suficient per alliberar una nació. I això crec que volia dir implícitament Torras i Bages. Molts independentistes de renom (Washington, Gandhi, els irlandesos, Martí i els hispanoamericans...) se sabien la Bíblia o eren cristians. Holanda s'independitzà de Castella (la Inquisició havia condemnat a mort quasi tota la població calvinista) a través de la "Reforma de la fe", tal com els jueus se salvaren quan travessaren el mar Roig. Allà on l'Església recolza la independència (Lituània, Irlanda, Eslovàquia, Croàcia...) guanya la independència. Allà on no (Balears, País Valencià, Occitània, Galícia...), no qualla. El franquisme subsistí gràcies al nacionalcatolicisme. El nacionalisme basc s'enfortí sota el franquisme gràcies al record de tots el capellans nacionalistes allí afusellats per Franco (el nacionalisme català, prou antireligiós sota la segona República i amb escadussers màrtirs cristians —com Carrasco i Formiguera—, s'aguallà sota Franco). Ja l'Església primitiva s'escampà amb la sang dels seus abundosos màrtirs; la cosa funciona així, tant si hom vol com si no.

Sien o no justes les institucions eclesials, ignorar-les i fúmer-se'n és una poca-soltada, un hara-kiri de "laics" carregats de prejudicis antireligiosos i mancats de perspectiva psico-històrica.

Fixeu-vos que Torras i Bages hauria complagut molt més els seus superiors (cosa que en Quetgles diu que potser pretenia) si hagués especificat: Catalunya serà catòlica o no serà. Però és de sospitar que el bisbe no era pas sectari i sabia ben bé allò que estava dient-nos. I és que l'arrel no és pas un nom eclesial, sinó una fe profunda. No ho deia pas "per fer-se perdonar el seu catalanisme".

Sovint hi ha "laicistes" catalanistes que semblen entendre tan poc la mentalitat religiosa i el cor humà normalitzat com molts d'espanyolassos entenen, de ben poc, què som ni què volem els catalans, els nacionalistes. És difícil d'entendre res de fora estant i amb aprioris amuntegats d'ençà el maig del 1968. Aquests laicistes són marginats respecte al motor de la història, que és una cosa més sòlida, estable, profunda... (Almenys CiU, tot i no ser independentista, es coneix millor aquests durs fets de la realitat.)

L'ERC d'en Companys, més esquerrana que la d'un militar com en Macià, visqué l'escabexina de milers de capellans i religiosos a mans de la FAI. No els devia semblar bé, però molts d'ERC devien odiar, amb raons o sense, els catòlics (amb els protestants, però, Macià tingué bones relacions). Tants màrtirs catòlics era el preludi clar que Franco guanyaria. Les dretes solen tenir més futur car solen copsar millor la religió i el seu ritme lent i sòlid. No la menyspreen... car la coneixen.

Però entre el nostre nacionalisme "laic" la majoria suspendrien aquest examen, tot dient tòpics tan tronats com els que diu l'espanyolisme contra Catalunya. I així ens va de mal! Molt sovint aquesta gent no vol saber res de religió per coses tan simples com la moral sexual: és un tancament rabiüt, un deler després racionalitzat. Sobre premisses de plàstic, juguen a fer castells de sorra, que no quallen mai, en una còmoda però autodestructora ceguesa: per a ells i per Catalunya. Déu meu, els catalans! Hem d'espavilar encara molt... Ricard Colom

HAN DIT...

Joaquim Molins (CiU): L'extrema dreta se sent representada i segura amb Aznar.

ΩΩΩ

Joan Caimari, responsable de la Fundació Hasso d'animals abandonats: La companyia d'animals ajuda a moltes persones.

ΩΩΩ

Antoni Serra: Més disfresses? La de Cotorrer: tot l'any va de botifarra i ara, per carnes-toltes, va de noble antic. O sigui, amb una gramàtica d'Amengual (segle XIX, i no ha plogut poc, cent llamps!) per capell.

ΩΩΩ

Joan Francesc Mira: Els antinacionalistes espanyols diuen que no són nacionalistes espanyols, i potser fins i tot s'ho creuen. Del nacionalisme espanyol en parlen ben poc, simplement perquè hi viuen, com els peixos en la mar, i no el veuen: el respiren, el transpiren, i no el senten ni en l'aire ni en la pell.



J. F. MIRA

ΩΩΩ

Joan Guasp: Era absurd que es posassin límits al nombre de futbolistes europeus que prenen part en un equip de futbol europeu.

ΩΩΩ

Miquel Àngel March (GOB): S'ha d'agrar l'ajuda de la Conselleria d'Agricultura i de tots els voluntaris que s'han abocat en la recuperació de la Trapa, que pot ésser considerada espectacular.

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí: Que el policia nacional Miguel Garau Rosselló i un grupscle de seguidors estiguin contra Soler, és una garantia que s'està en el camí correcte.

ΩΩΩ

Miquel Massutí, oceanògraf: Els tipus de pesca més selectius, és a dir, els més ecològics, són els palangres i les nanses, on acudeixen els peixos per a pressar l'esquer.

Recorda! Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

PUGEN

DAVALLEN

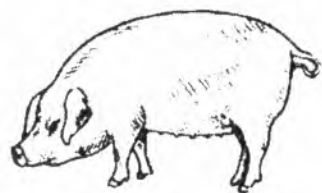
L'Ajuntament de Manacor per voler fer un museu d'homenatge a Mn. Antoni M^a Alcover.

ΩΩΩ

El DM per editar els llibres de les pel·lícules de Walt Disney en anglès i en català (*El rei Lleó, El llibre de la selva...*)

ΩΩΩ

El porc negre, que torna estar a la venda al mercat de Sineu.



ΩΩΩ

El consell assessor de Balears a RTVE, que ha proposat recuperar Ràdio 4 en català.

ΩΩΩ

El Pla d'Actuació de les Races Autòctones de les Illes, encaminat a la protecció i recuperació, presentat per la Conselleria d'Agricultura.

ΩΩΩ

La rehabilitació del Baluard de Sant Pere a Ciutat.

ΩΩΩ

L'Ajuntament de Porreres, que retolarà tots els carrers en català. Ja tocava, 20 anys després de la mort d'en Franco!

ΩΩΩ

Egidius Braun, president de la Federació Alemanya de Futbol, que s'ha declarat partidari de no limitar el nombre de jugadors europeus als equips, siguin o no de la Unió Europea.

ΩΩΩ

José M^a Sarriegui pel seu article *Abaleartzales* que va provocar les iras d'Antonio Alemanyi que li digué *conejo emboscado*.

ΩΩΩ

Els quintos de Pòrtol per organitzar dissabte dia 2 de març una vetlada de romanços amb les intervencions de Biel Majoral, Sebastiana de Son Roca, Magdalena Ferriol i d'altres.

ΩΩΩ

La Fira de Fang de Marratxí.

L'Insalud, que permet un any més que Son Dureta es col·lapsi per manca d'espai i mitjans per atendre els malalts.

ΩΩΩ

Antonio Pérez Ramos, canonge de la Seu, per anar a beneir una cosa tan antimallorquina com una plaça de toros a la finca de Son Rossinyol.

ΩΩΩ

DM i Carlos Garrido per editar *Mallorca mágica* en espanyol.

ΩΩΩ

José María Aznar, que vol potenciar el Ministerio de Cultura i ha dit que "la cultura es el valor capital de que dispone nuestra nación". Ja ens podem preparar per a una invasió de toreros, flamenc i foraster pagada amb els nostres doblers.

ΩΩΩ

La nova versió, més provincial, de Brisas. A un reportatge sobre un parc natural espanyol, es recomana anar-hi "por la autovía de Extremadura", com si hi hagués carretera directa des de Mallorca.

ΩΩΩ

La Guàrdia Civil del Vendrell (Baix Penedès), que va agredir i detenir un jove durant nou hores per parlar català.

ΩΩΩ

Martí Serra, batle de Marratxí (PSOE), per fer col·laborar l'ajuntament amb el *Día de Andalucía* a sa Cabaneta, organitzat per la gran superfície forastera Alcampo i el Centro Cultural Andaluz de Mallorca.

ΩΩΩ

Els cinc cap-rapats xarnegs de les Brigadas Blanquiazules que varen agredir un jove mallorquí després d'insultar-lo dient-li "polaco".

ΩΩΩ

L'ex-picador de turistes José Sans, que ha protestat perquè han tomat la casa il·legal de Pilar de Borbón.

ΩΩΩ

Jaime Bueno (IU), per dir que "siempre he estado integrado, integradísimo, y me considero totalmente arraigado en la cultura de nuestra comunidad", quan mai se li ha sentit parlar en mallorquí.

L' espanyol

L'espanyol –comencem per la definició: és el castellà i els homes d'altres terres que com el castellà pensen– constitueix, indubtablement, l'individu més senzill i alhora paradoxal de tota l'Europa.

L'espanyol és l'home que resol els problemes pels extrems. No trobarem en ell la mentalitat racionalista que ha informat els pobles europeus des del Renaixement; no hi cerquem tampoc aquells intents jurídics que en digna competència tractaven d'implantar les nacions en l'Edat Mitjana.

L'espanyol és l'home primitiu per excel·lència. Veu, solament, amb els seus ulls: rebutja els aparells òptics. Pensa amb la seva mentalitat: menysprea el pensament d'altri. Viu la seva vida; no posseeix el sentit d'eternitat. Menja per la seva gana; desconeix el rebost. Parla per la sonoritat, no per expressar idees.

La psicologia de l'espanyol és la més diferenciada d'Europa, i la menys estudiada. Pels psicòlegs que fan psicologia a la inversa, és a dir, que estableixen igual magnitud per efecte que per la causa, l'espanyol és un dels homes més grans del món, havent-se'l comparat al romà i a l'anglès.

Res més equivocat: ésser curt de vista portà l'espanyol lluny, a Amèrica. Rebutjar tot altre pensament que el seu, féu que instituís la Inquisició. L'estar mancat de sentit d'eternitat determinà l'aparició dels místics. La manca de previsió el féu pobre fins i tot quan disposava de les immenses riqueses americanes. La pobresa d'idees ha estat coberta per l'ampul·lositat de la paraula.

L'extrema senzillesa de l'espanyol ha estat interpretada com una grandiositat. Jamai en el començament d'un acte, en els inicis d'una empresa, trobareu el menor signe de grandesa. La força instintiva ha regit sempre l'espanyol.

L'espanyol no anà a Amèrica per provar si al cap de quatre segles parlassin la seva llengua seixanta milions d'habitants, ni hi va anar a cristianitzar, ni a dur-hi una civilització. Les crides del "banderín de enganche" no prometien més que el botí i la riquesa en pocs mesos.

Sota la Inquisició no existia ni l'esser religiós, ni voluntat de unificació religiosa, ni intents de depuració teològica. Els actes són més clars que la literatura. En tota la història de la Inquisició sura l'afany d'apoderar-se de les riqueses dels jueus, dels moros, dels judaïtzants i de totes les persones riques.

El misticisme espanyol és tot carn; no hi ha en ell ni una gota de substància nerviosa. La carn té també la seva ploma; un escrit pot ésser purament vegetatiu, sensual o intel·lectual. La carn, expressió la més alta de la vida que fineix amb l'individu, és la causa del misticisme

espanyol. El misticisme espanyol està mancat de sentit d'eternitat.

La misèria de l'espanyol és tan proverbial com la seva fanfarroneria de riqueses. En cap més llengua del món hi ha tantes expressions per a designar que no s'és pobre, i cap poble del món pot oferir una pobresa tan continuada. La riquesa immoble ha estat per l'espanyol sempre menyspreada, tot allò que no podia portar a damunt, que ell no podia gastar –forma material de pur individualisme, de la curtedat de vista, de la manca de sentit d'eternitat– no li mereix cap estima. Apoderar-se de l'or dels americans, de la riquesa dels jueus, de la producció de les colònies, de la suor del treball d'altri, ha estat l'objectiu de les seves activitats.

Cervells desconeguts per la gimnàstica no poden, certament, elaborar idees, però unes vocals clares, seques i dures allargant-les un poc, de lluny poden semblar sonores. La larinx suplirà el cervell; la parrafada tancarà la pobresa mental, i pels badocs tot això esdevindrà eloqüència.

L'espanyol és paradoxal i paradoxal és tot allò espanyol. Va a Amèrica per despollar-la i Amèrica se li torna un país que enriqueix la seva innombrable descendència. Per espoliar els jueus i els moros provoca una absoluta unitat religiosa que els deslliura de les guerres religioses que més tard assolaren Europa. La Inquisició impossibilita els estudis teològics i filosòfics, la carn fa de cervell i apareixen els místics. Posseint tot l'or del món, és l'home més pobre de la terra. Si l'oïent no pot escoltar idees queda embadalit per una xarxa de paraules.

En política, la senzillesa i la paradoxa de l'espanyol no poden ésser més demostratives. L'esperit unilateral, que és una manifestació de senzillesa, domina tota la política.

Davant el casament de Ferran i Isabel, l'espanyol no hi veu més que dues corones reunides. Però després troba, amb la seva innata

senzillesa, que la Natura ha procedit molt malament no fent que tots els homes de la terra no siguin espanyols. Per a ell –en la seva senzillesa– no hi ha res més fàcil que ésser espanyol. I també en la seva senzillesa no arriba a comprendre que altra gent no vol ésser espanyola. A París, jo vaig conèixer un castellà que estava indignat perquè els francesos no volien enraonar en espanyol.

I aquesta terrible senzillesa és l'origen de les conquestes. L'espanyol senzill, curt de vista, sense pensament polític, sense idea de què era una colònia, esdevé per la seva paradoxal senzillesa l'home que té més colònies del món.

Considerant enemics els pobles federats per l'oposició que mostraven a ésser espanyols, acaba per esdevenir entre ells l'hegemonia i els assimila, si no tots a quasi tots.

L'espanyol no ha tingut mai un pensament polític, ni cap pensament d'altra mena. La història de l'intel·lecte es pot escriure sense la més lleu col·laboració de l'espanyol. En canvi, una pila de repúbliques parlen una llengua que no és filla del pensament.

Sense pensament polític, l'espanyol va fer política. Sense política, l'espanyol va perdre tot un món.

Però tot té fi. La senzillesa i la paradoxa han mort per a l'espanyol. Un diari de Madrid, *ABC*, ofereix una proposició inaudita si catalans, la qual proposició romp sobtadament amb la tradició espanyola.

L'espanyol ofereix als catalans la independència sense vessament de sang. Es pot creure això? L'espanyol que no ha sofert cap separació que no anés acompanyada de sang i foc, que encara tothom recorda a propòsit de Cuba i Filipines la frase de "el último soldado y la última peseta", que actualment es dessagna al Marroc, es pot creure que estigui disposat a renunciar gratuïtament a Catalunya? *Del Butlletí d'Estat Català de 2 de gener de 1923* Ω





L'Escola d'Estiu al 1r Congrés de la Renovació Pedagògica de Barcelona

El secretariat de l'Escola d'Estiu de Mallorca us vol fer arribar quatre ratlles sobre les jornades finals del I Congrés de la Renovació Pedagògica celebrat a Barcelona els dies 8, 9 i 10 de febrer 1996 al Palau de Congressos de Montjuïc; no es tracta de fer un resum exhaustiu del que van ser les jornades, sinó de fer-vos arribar algunes de les impressions que rebérem allà.

Per començar informar-vos que aquestes han estat les jornades finals d'un congrés que ha durat més de dos anys i que ha estat una iniciativa d'un conjunt d'entitats que representen la Comunitat Educativa Catalana i que ha tingut com objectius:

- Recollir i difondre les experiències de millora educativa que es fan i promoure'n de noves.
- Oferir àmbits de cooperació i intercanvi entre totes aquelles persones, associacions, entitats que des de qualsevol sector de la Comunitat Educativa, promouen aquestes iniciatives.
- Promoure la reflexió col·lectiva, amb una visió constructiva i positiva que porti a l'elaboració de propostes d'avenç i de millora.

Al I Congrés hi havia sis Taules organitzades a l'entorn de tres debats cada una, més una setena dedicada exclusivament a les experiències presentades al congrés (unes quatrecentes), distribuïdes de la següent forma:

Taula 1. L'alumnat protagonista de l'educació. A. L'ensenyament obligatori per a tot l'alumnat. B. La participació de l'alumnat millora l'educació. C. Igualtat d'oportunitats de l'alumnat

Taula 2. Una nova professionalitat docent. A. Formació inicial i sistema educatiu actual. B. La promoció professional del professorat. C. L'autonomia del professorat

Taula 3. El centre educatiu com a espai de la renovació pedagògica. A. L'autonomia dels centres educatius. B. Gestió i funcionament democràtic dels centres educatius. C. L'avaluació dels centres educatius

Taula 4. Un sistema educatiu al servei d'una educació de qualitat. A. Valors socials i qualitat educativa. B. Funció social de l'educació. C. Administració i qualitat d'ensenyament

Taula 5. L'entesa entre societat i educació. A. Educació i societat plural. B. Tecnologies i educació. Bb. Normalització lingüística. C. L'educació dintre i fora de l'escola

Taula 6. La renovació pedagògica com a motor de la qualitat de l'educació. A. Agents i característiques de la renovació pedagògica. B. La coordinació de centres educatius per a la renovació pedagògica. C. La xarxa de la renovació pedagògica de Catalunya

Taula 7. Les experiències educatives en el primer congrés

Hi havia unes mil persones que participaven al congrés i, a part de les conclusions que es feren al final i que tenim per escrit (si les voleu consultar són al local de l'escola d'estiu), ens va satisfer molt ser presents allà, al fòrum de la discussió, escoltant tot el que es debatia i com es feia, com s'anava polint cada idea intentant veure-la des de tots els costats i amb la participació de tots els tons de veu possibles i també comprovar com tot allò va prenent forma, té cara i ulls i és actual i forma part realment d'allò que tots pensam i mai trobam ni l'espai ni el temps oportú per dir-ho. A Mallorca sabem de la capacitat de feina dels catalans i catalanes, això també ens duu a una reflexió -com ho fan? nosaltres creiem que s'ho saben crear, confien en ells mateixos i no esperen que ningú que no sigui ells, els tregui les castanyes del foc, per tant fan un som-hi! i ja els tenim aferrats a la feina i amb ganes; tenen moltes coses que els ajuden: les competències en matèria educativa, els seus ideòlegs, els seus intel·lectuals i pensadors, investigadors, ensenyants d'infantil, primària, secundària i universitat, parlant del cos únic d'ensenyants, tots allà fent pinya; també tenen les seves pròpies editorials, els seus moviments de renovació pedagògica en plena acció, una forta dosi de confiança en allò que fan i pensen... i endavant!

I nosaltres què? També tenim tot això, no en la mateixa quantitat però sí en qualitat pot ser l'únic que ens manca és un poc més de confiança en nosaltres mateixos, un poc més de comunicació, deixar un poc de banda el...tanmateix, i anar fent i afegint la nostra feina a tot el que ja hi ha fet.

I... què hi ha fet?

Que nosaltres ara recordeu: 25 anys d'Escola d'Estiu, amb mils de participants que han incorporat a l'aula allò que els ha interessat del que han après. 17 anys de Setmana de Renovació Educativa, altre tant. AIRE un dels nostres i més estables moviments de Renovació Pedagògica.

Col·legis de doctors i llicenciats, amb iniciatives, cursos, concursos, subvencions, bèques, publicacions, grups de treball... Revistes i publicacions diverses on trobam espais de comunicació i possibilitat de difusió dels treballs d'investigació. CEP amb la formació del professorat, els grups de treball i els seminaris permanents. Tots els ensenyants que fan feina a l'aula provant coses noves aplicant, fent innovació. ETC, etc, etc...

Així mateix hi ha moltes coses, i si seguim en aquest camí que de fa estona altres companys i companyes ja han començat i hi estan treballant de valent?

Fan falta caps diferents que pensin coses diferents en accions convergents, mans que treballin, esperit de col·laboració, set de comunicació, ganes de passar-s'ho bé, il·lusió per aprendre del que anem fent, esperit d'aventura, coratge... què més vos pareix que hi podem afegir? esperam les vostres idees convergents, mans, cap i cos. Digau-nos coses. Secretariat Escola d'Estiu, C/ Vicenç Mut, núm. 6- 2n, 07001 Palma. Telèfon: 72.29.25 Ω

Carta oberta de M. López Crespi

"Amb nova falç comencem a segar el blat madur i, amb ell, les males herbes". (SALVADOR ESPRIU)

"Bon cop de falç, defensors de la terra." (de l'himne de la nostra pàtria, ELS SEGADORS)

Ben cert que, qui signa aquest escrit escriu amb la falç dels pagesos del meu poble (sa Pobla) i amb el martell dels ferrers que, en la meua infància i adolescència poblara, bastien les eines (càvecs, arades, etc) amb les quals els treballadors i treballadores es guanyaven el pa. ¿Com podria negar les meves arrels populars, lluny de la botifarroneria dels Cotoners i Olezas, del feixisme dels lladres enriquits amb la victòria de la dreta, a Mallorca i a l'estat, l'any 1939? Som fill de pagesos i d'obrers i és el meu orgull més gran. "Qui perd les seves arrels, perd la seva identitat". Escriure amb la falç de l'himne de la meua pàtria (Els segadors), amb la falç de la poesia de Salvador Espriu ("amb nova falç comencem a segar el blat madur i les males herbes"), amb el martell dels ferrers mallorquins, colpejant tot el que hi hagi de feixista, dretà i botifarra a la meua terra. Aquest és l'honor que sempre defensaré!

Qui signa aquest escrit ja era a

la presó per lluitar en contra dels feixistes i els dretans quan, molts dels que critiquen el nacionalisme mallorquí d'esquerres encara prenen el biberó. Això ho sap tothom a Mallorca. Però vull que quedi ben clar que, efectivament, aquest escriptor pobler mai no tindrà res a veure amb polítiques que afavoreixen els interessos dels cacics i nou-rics que ens ha venut l'illa al capital estranger i espanyol. Del PP i de n'Aznar, del feixisme disfressat de la bandera que sigui... res de res i arruix! Aquí no hi ha "amo de la possessió" que valgui. El partit del feixista Aznar és el partit del feixista Aznar. Qui no tenguí això clar que vagi a menjar sopes. Els cacics, els botifarres, els capitalistes -d'ençà de les Germanies- ens han fet malbé la terra. Crims en temps de les Germanies; crims amb Felip Vè; crims amb el nacional-catolicisme i el feixisme que sembla de cadàvers d'esquerans les terres de Mallorca els anys 36-39. I ara, amb el PP, volen fins i tot buidar de contingut els migrats estatuts d'autonomia que la lluita del poble conquerí. Bon cop de falç i martell contra els enemics de la nostra terra, contra la dreta de sempre! **Miquel López Crespi** Ω

CARTES AL DIRECTOR

28A. CARTA PERSONAL Punts de vista

Crec, perquè així m'ho varen ensenyar, que quan un forçut, un poderós, un tirà, sotmet una persona, un poble, una nació, aquests tenen el dret a defensar-se per tots els mitjans al seu abast. El milió d'excuses dels forçuts, poderosos i tirans, sols són vàlides per als seus sequaços, per fer-los minvar un poc els seus remordiments. És clar que avui dia això dels remordiments i la vergonya ha desaparegut de l'ens social.

És fàcil, molt fàcil, posar-se a favor dels forçuts, dels poderosos, dels tirans... redéu, i molt difícil i de molt valor posar-se a favor dels dèbils, dels pobres, dels sotmesos... Per això jo dic ben fort: Visquen els txetxens de tot el món! **Josep Casalta i Casesnoves, Vila-Real (Castelló)** Ω

Va esser ridícul i molt pobre

Senyor director,

Sempre havia sentit a dir que les festes d'un poble no se fan totes soles i que si la gent no hi participa mai no surten llúides. Enguany he pogut comprovar una vegada més que la desfilada de carrosses i comparses de sant Antoni a sa Pobla ha fet plorera i el més espantós ridícul. Per què serà? Aquests que comanden no han sabut conservar i apreciar els pocs homes entusiastes i de bon gust de sempre, ans els han desenganyats i decebut. Si vos sembla bé, cerqueu-ne d'altres que sàpiguen fer unes bones carrosses, amb bons temes, i que no sien fetes només amb palmes de fasser, enramades o temes sense valor. Si cerqueu ben arreu, potser en trobareu. Però com jo, que hi perdía molt de temps, posant-hi molta il·lusió, difícilment en trobareu cap. **Guillem Crespi, sa Pobla** Ω

HAN DIT...

Jaume Font, batle de sa Pobla: Si no s'aprova el règim fiscal, me'n vaig del PP.

ΩΩΩ

Llorenç Huguet, rector de la UIB: La llengua vehicular de la Universitat és el català.

ΩΩΩ

Antoni Basses, locutor de ràdio: La campanya del PSC ha estat gairebé més nacionalista que la d'ERC.

ΩΩΩ

Manuel Pelarda (UGT): Gerard Garcia pinta menys que una regadora perquè compleix una ordre expressa de Madrid quan no signa l'acord de compra de Yanko.

ΩΩΩ

Joan Guitart, conseller de cultura de la Generalitat: Els mitjans de comunicació no donen el mateix reconeixement a l'escriptor en llengua catalana que al que s'expressa en llengua castellana. Els mitjans en castellà deuen considerar lògic promocionar els llibres que s'escriuen en aquesta llengua. En alguns casos hi ha una actitud políticament beligerant d'alguns diaris.

ΩΩΩ

Joan Oliver, director de l'Anuari de l'Avui: Hem hagut de sentir novament que som hostatges del derecho de conquista.

ΩΩΩ

Antoni Serra: Soler aconseguirà una de les fites essencials per a la nostra societat. La independència? No, no, que ningú posi l'arada davant el bou: per a la independència, manquen un parell d'anys més, com sap tothom.



A. SERRA

ΩΩΩ

Joan Barceló, director de Política Lingüística del govern: S'ha de potenciar la televisió en català ja que és un element normalitzador de primera magnitud.

DE BONA FONT

Ha sortit un llibre que caldrà llegir amb atenció. Es titula *El Govern Civil de Barcelona al segle XIX* (Ed. Abadia de Monserrat), l'autor del qual és l'historiador **Manel Risques**. Es tracta d'una investigació sobre la guerra bruta contra Catalunya feta des del Govern Civil de Barcelona, des de l'any de la seva fundació, 1812 fins al 1975.

ΩΩΩ

Gràcies a **Matias Vallés** (DM) ens hem assabentat de la següent xafardia sobre la botifarra Rosario Nadal: **Confirmando meses de iniciativas antimallorquinas, Mariñas llama "gorda" a Rosario Nadal de Puigdorfil en Epoca, por lo que le castigaremos sin leer su diatriba durante un mes.**

ΩΩΩ

En **Pere Serra** tampoc no pot veure els botifarres. Quan es refereix a ells, parla de la "nefastà herència" que n'hem rebut.

ΩΩΩ

La subvenció del govern d'Andalusia perquè els xarnegos comprin antenes parabòliques per veure **Canal Sur** va partir de la sol·licitud de la **Sociedad Cultural Andaluza Almenara**, un grup de serbis-espanyols afincats a Barcelona.

ΩΩΩ

Des d'ERC, **Joan Llodrà**, ens ha fet saber que el seu candidat Frau no és Bartolomé sinó **Bartomeu**. Home, ens alegrem que no hagin caigut tan baix! Perquè després que Àngel Colom hagi dit en campanya que es pot esser català parlant espanyol dins Catalunya i que en Frau és conegut entre els seus amics com en **Jandro** (de Bartolomé Alejandro), la veritat és que dels dirigents actuals d'ERC ja es pot esperar qualsevol cosa! Fins i tot que t'amollin un "No saps amb qui estàs parlant" per recuperar el cotxe de la grua municipal.

ΩΩΩ

El nou responsable del PP de Calvià que s'ha oposat al pla de normalització del Govern Soler és el botifarra germà del puput, militar retirat, **Juan Alemany Dezcallar**.

ΩΩΩ

Segons informació de Miquel Segura, el jovenet fatxa **Pita da Veiga**, nét d'aquell almirall del franquisme que va dimitir quan es va legalitzar el PCE, és qui té el fil directe dels gone-lles amb l'ABC.

GALERIA DE FANTASMES

Jaime Campmany

JOSEP PALOU



Jaime Campmany és un dels columnistes de l'ABC que més destaca pel seu anticatalanisme visceral, cosa que té el seu mèrit tenint en compte que aquella soll mierdalenya està plena fins a dalt de mesetaris ultraespanyolistes. Ex-director d'*Arriba*, diari oficial del franquisme, va ser un adicte públic al règim mentre va viure el dictador. Ara, emperò, vol passar per demòcrata de tota la vida, i fins i tot es fa l'ofès si algú compara n'Aznar amb en Franco. O sigui, que a més a més de nazi, Campmany és un fantasma amb unes colloneres que se les trepitja.

Aquell dia que els presidents de las comunitats autònomes varen tenir permís per parlar una estoneta en català, gallec i basc al senat espanyol, aquesta mala pècora va estar a punt d'estirar els potons de la impressió, però no hi va haver sort. Això sí, li va entrar un mal de panxa que no va quedar a pler fins que va vomitar un reguitzell de flastomies a l'ABC. En Gabriel Canyelles va anar a parar al sac dels *paletos* que parlaven en *sus idiomas regionales*, i a Jordi Pujol el va tractar de *nano, gordo, cebollo*, i *catalán de mongeta* per amunt.

Darrerament aquest malparit està queixós perquè troba que els polítics no saben insultar amb gràcia, i en vol donar lliçons als seus articles. Va teu, hipòpota varicós! Truja sifilítica!! Ja ens faràs saber què t'han semblat aquestes gloses que amb molt de gust et dedicam:

Campmany, fill d'onze putes,
forasteretxo cabró,
ets un fatxa i un colló,
paper que toques, embrutes.

D'una forma ben senzilla
ben aviat ho arreglarem.
Pels collons t'agafarem
i amb una coça et fotrem
dins un barco de rejilla.

Galeria de Fantasmes i Simó Tort Ballester: En referència a les al·lusions i consells de *Simó Tort Ballester* a **Galeria de fantasmes**, vull puntualitzar que el responsable d'aquesta secció som exclusivament jo. Els personatges són seleccionats pel seu forasterisme i anticatalanisme. En conseqüència no hi apareixeran Planas i Sanmartí ni Estadès de Moncaire, com suggereix la persona que hi ha darrera el pseudònim esmentat, perquè és evident que no es troben en cap d'aquests casos. *Josep Palou*



N'Antoni Mir i na Betty Arribas han obert Sa Caseta ara fa un any. És una botiga on es venen mobles rústics i mobles reciclats, a la barriada de Bons Aires.

Són na Catalina Truiols i na Beneta Mir que acaben d'obrir la botiga Ben-i-Cat a la barriada de Bons Aires. Venen menjar per a animals de companyia i ramellera per sembrar dins els cossols.

La sobirania nacional

"Els xocava i no s'ho acabaven de creure. Però Jesús els deia: Si voleu veure un profeta desacreditat, aneu a la seva pàtria, entre els seus propis parents i a la pròpia família. Li venia de nou que no el creguessin." (Marc 6:4-6)

El dret a l'autodeterminació és un dret dels pobles. Però de no ser per una actitud decidida del poble, quedarà en pura teoria, en abstracta declaració humanitària. Cal reconèixer que als PP.CC. l'opció nacional és poc ferma. Qui estima el seu poble no deu pas adular-lo: ni amb radicalismes ni amb possibilismes.

Històricament, les independències nacionals han anat acompanyades de canvis molt profunds. Els Països Baixos van viure, sota Felip II, una recristianització evangèlica (calvinisme) i una cruel lluita per llur independència nacional de l'imperialisme espanyol que, mitjançant la Inquisició, havia condemnat a mort els seus tres milions d'habitants "per rebel·lia". La primera democràcia moderna, els Estats Units, van aconseguir llur independència tot essent una nació de majoria reformada, i amb predomini progressiu de les esglésies "lliures de l'Estat" (cosa que no es veia des del temps de Constantí-Teodosi al segle IV).

El racionalisme a ultrança de la nostra espatllada esquerra nacionalista, tan pregonament antireligiós, resulta ben bé l'hereu de la revolució francesa. Hi ha un culte "jacobí" a la "deessa raó" que resulta, al capdavant, ben absurd i acientífic, puix que mai ni enlloc han tingut les ideologies polítiques més força que les creences religioses/espirituals.

De fet, és bàsic de reconèixer que el primer dret democràtic que anà eixamplant-se en els altres fou històricament la llibertat de consciència, que va néixer a Europa quan es va proclamar la llibertat d'interpretació de la Bíblia, als països reformats.

És per això que els països protestants tenen una tradició democràtica molt més estable i socialment més arrelada que no pas als catòlico-romans. Allà on durant segles l'Església de Roma ha jugat un paper de reacció feudal i autoritària, la tradició democràtica ha estat, ben sovint, anticlerical o, si més no, descreguda i irreverent. Durant dos segles, França i Espanya s'han debatut en curts períodes revolucionaris (la revolució francesa, el trienni liberal, les revolucions del 1845, el federalisme cantonal, la Comuna, la guerra civil) i sagnants repressions i llargues etapes dictatorials (bonapartisme, Ferran VII i la restauració de l'*Ancien Régime*, l'època feixista...). És esferidor d'analitzar l'ordenada trajectòria democràtica i fins i tot el neutralisme dels països protestants, front a la brutal història dels països no civilitzats per la lectura de la Bíblia, llibre durant tants de segles prohibit (pel Vaticà i el seu poder temporal) al poble, no fos que l'heretgia arribés com a just càstic de la curiositat neòfita.

El mateix Albert Einstein va reconèixer que, si es netegés la fe judeo-cristiana del clericalisme, "llavors tindriem una religió que podria salvar el món de tots els mals socials. És el deure de tothom de fer tot allò que sigui al seu abast perquè aquesta mena de religió triomfi".

Alguns exemples: l'Exode, llibre central de l'Antic Testament, tracta de l'alliberament d'un poble esclau. Els salms són oracions a Déu front als violents i als opressors. Tots els profetes denuncien la injustícia i l'opressió, però deixen ben clar que Déu tracta el seu poble segons la seva poca fe i poca justícia: "Deslligueu els llaços de maldat... trenqueu qualsevol jou..." (Isaïes 58-6); parlen de fer justícia entre l'home i el seu proïsme, no oprimir l'estranger, l'orfe, la vídua.

A Fets 2:44-45, la vida dels primers cristians ve descrita així: "Vivien units i ho tenien tot en comú, venien propietats i repartien els béns segons les necessitats de cadascú."

La lectura de la Bíblia, prou estesa als països anglo-saxons des de fa segles, ha marcat llur trajectòria psico-històrica respecte als països llatins o eslaus. No és pas qüestió del clima! I encara uns dels pocs casos d'autodeterminació nacional pacífica el trobam als països escandinaus: la independència de Noruega i d'altres casos respecte a Suècia. (Donaria Madrid la independència a Euskadi si els independentistes esdevenien majoria absoluta al Parlament Basc?)

Un exemple actual d'opressió político-religiosa, semblant al de l'Europa medieval, el tenim als països musulmans: hi falta llibertat religiosa i de consciència, ineficàcia de llurs falses "democràcies" unió de política i religió (i cultura) dins l'Islam, manca de referències pluralistes. **Ajuda Evangèlica** Ω



SABIEU QUE...?

el botifler **Alberto Boadella** i dit que admira la sarsuela panyola i que l'equip de futbol que més odia és el Barça?

ΩΩΩ

els fatxes skin-heads madrinyos utilitzen Internet per saltar els catalans?

ΩΩΩ

l'Audiencia nacional espanyola ha denegat l'extradició d'Otto Remer, responsable de seguretat d'Adolf Hitler? Remer, resident a la Costa del Diable, negava el genocidi jueu a la revista que publicava ell mateix a Alemanya. El 3 de novembre de l'any passat l'Audiencia ja va desestimar la petició d'extradició a Àustria del neofascista **Gerd Honsik**, condemnat pel mateix motiu. L'apologia del nazisme no és delictuosa a la legislació espanyola.

ΩΩΩ

cap escola de Mallorca no ha demanat permís per ensenyar més en espanyol?

ΩΩΩ

el 40% dels catalans està a favor que el català sigui idioma oficial únic, i que el 86% creu que se li permet parlar-lo comporta avantatges per viure a Catalunya?

ΩΩΩ

el regidor a l'Ajuntament de Lloret de Mar i policia nacional en cedència, **Joaquín Rabasco**, ha anunciat que abandona la política?

ΩΩΩ

la cadena forastera d'hipermercats **Continente** va facturar 407.013 milions de pessetes l'any passat. En va tenir 14.686 milions de beneficis el 1995?

ΩΩΩ

el govern espanyol ha aprovat versions de 36.000 milions en retallades, i pràcticament tots no per als forasters? 16.829 per a Cantàbria, 6.567 per a la Rioja, 6.000 per a Màlaga i 551 per a Almeria.

ΩΩΩ

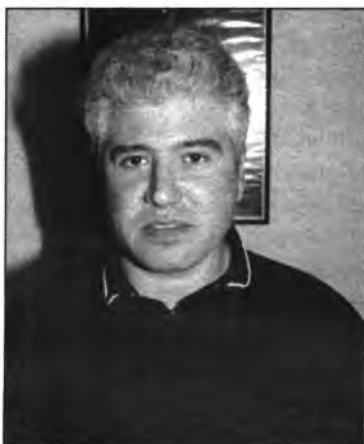
el govern espanyol invertirà 758 milions en obres hidràuliques? Això sí: podem parlar d'asseguts que ens reglin les pèrdues de la xarxa de distribució d'EMAYA.

ΩΩΩ

A Mallorca només un 9% de població diu que no entén el català?



N'Emili Sans i en Gorka Juaristi són els amos de la pizzeria Due Capi a la barriada de Bons Aires.



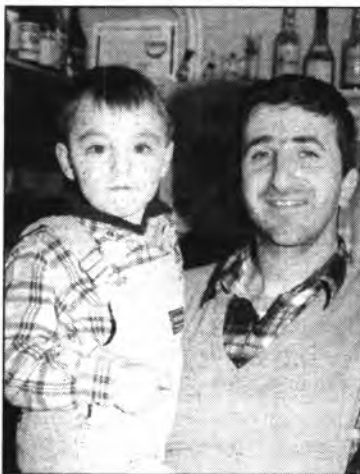
En Carlos Javaloyas és un dels amos del Club Meng-Ho, un lloc on es practiquen diverses modalitats de kick-boxing. Una modalitat de boxa amb els punys, els colzes, els peus, els genolls... A Mallorca hi ha una vintena de clubs de kick-boxing que organitzen combats aquí i allà. Tanmateix el Club Meng-Ho de la barriada de Bons Aires fou el primer de Mallorca.



N'Anna Guevara regenta l'estudi de dansa i gimnàstica que duu el seu nom, a la barriada de Bons Aires de Ciutat.



Na Francisca Bergues de ses Cadenes fa vuit anys que va obrir la Perruqueria Barceló, a la barriada de Bons Aires de Ciutat.



En Francesc Martorell és l'amo del Bar Hípica de la barriada de Bons Aires. Son pare va obrir aquest bar ara fa trenta-tres anys.

Qui defensava l'any 1976 el dret d'autodeterminació?

La primavera de 1976 tenia lloc, dins l'àmbit dels Països Catalans, el Congrés de Cultura Catalana que reunia bona part de la intel·lectualitat de Catalunya, País Valencià i illes Balears. Gents de la literatura, les arts, les ciències o els mitjans de comunicació hi prengueren part. Resultat de totes aquelles tasques foren debats molt diversos i clarificadors entorn a la vida democràtica que l'Estat espanyol havia començat a dissenyar. Els escriptors de les illes hi foren convocats. Només un grup, no gaire nombrós, arribà a les convocatòries finals. Conscients del moment històric i polític que travessàvem, redactàrem un manifest, publicat a alguns diaris i al qual no mancaren abstencions i desercions de darrera hora. En aquell manifest, els escriptors il·lencs reclamaven "el reconeixement del fet nacional i el dret a l'autodeterminació", s'adherien al Congrés conscients de la seva importància i transcendència a tots els Països Catalans, es mostraven en contra de "tota maniobra de divisió, ja que només obeiria a interessos centralistes antidemocràtics..." El text, redactat i signat el 25 de maig de 1976 a Ciutat de Mallorca, tingué el recolzament de l'Assemblea de Catalunya, el Consell de Forces

Polítiques de Catalunya i de la Taula Democràtica dels Països Catalans. Qui eren els escriptors que estampaven la seva firma al document?: Josep Maria Palau i Camps, Josep Maria Llompart, Jaume Pomar, Antoni Serra, Joan Perelló, Josep Albertí, Joan F. March, Llorenç Capellà, Miquel Pons, Damià Pons, Isidor Marí, Damià Huguet, Llorenç Moyà, Gilabert de la Portella, Josep A. Grimalt, Miquel Ferrà Martorell i Miquel López Crespí. Hom recorda altres intel·lectuals que, ja sigui per raons ideològiques o personals, no volgueren posar el seu nom al peu d'un text que entre altres proclames reivindicatives exposava, clar i llampant, el dret a l'autodeterminació i a una estructura federada de Països Catalans. Un centenar d'escriptors havien estat convidats a fer-ho. No diguem noms.

Un escriptor i periodista d'aleshores, que havia contemporitzat eficaçment amb el règim de la Dictadura, se n'excusà amb aquestes paraules: "No és convenient signar aquest tipus de manifest. Encara record el que signaren els intel·lectuals de Mallorca en temps de la República i tot el seguit de disgusts, perills i maldecaps que tot allò els comportà..." Miquel Ferrà Martorell Ω

FORASTERADES

Luis María Ansón: La última indecencia del nacionalista Durán Lleida: "Cuanto más apoyo electoral tenga el PP, más marginada estará Cataluña". Nuestro particularismo irresuelto parece ignorar el alcance de sus exabruptos.

ΩΩΩ

Julián Marías (Real academia española): No es fácil comprender que algunos políticos, cuando hablan a todo el país, y a través de la televisión nacional, lo hagan en su lengua particular y no en la común; todavía se entiende menos que, si lo hacen así, se ponga debajo su traducción en español. Es la Constitución que con plena legitimidad rige y obliga, y es menester cumplirla.

ΩΩΩ

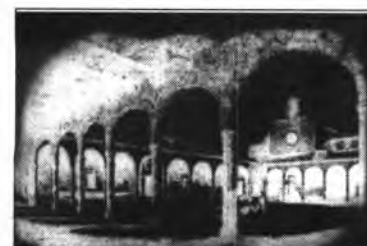
Luis María Ansón: Se empeña el presidente del PNV en ser caldo de todos los cocidos y así no hay manera. Raro es el día que no riega fuera del tiesto. Ahora sale con que "respetaremos la presencia de la Guardia Civil" hasta que, dice, "seamos independientes". Como dislate, ejemplar; como broma, macabra. Manifestaciones así, lo que hacen es alentar la barbarie.

ΩΩΩ

Ignacio Camacho, columnista de *Diario 16*: Esa España sobada en los mítines, los debates y las proclamas es la misma que el Gobierno desplaza vergonzantemente de las matrículas de los coches, esa inicial acorralada por los nacionalistas que ya ni siquiera puede recorrer el país en el culo de un automóvil. La intransigencia de campanario arrasa el alfabeto y salta por encima de la simple referencia a ese concepto maldito.



Espanyolista:
Deixa de xuclar
sang catalana
i comença a menjar
els teus cucs podrits



PASTISSERIA
Can Miquel

Antic Forn de Porreres
MESTRE ARTESÀ

General Riera, 36
Tel. 20 64 14 • Palma



En Pere Garcies fa dos anys que regenta la Tapisseria Mavi, a la barriada de Bons Aires.



En Josep Rul-lan de Sòller s'ha fet càrrec ara fa dos mesos del bar Tamanaco, prop de la plaça París de Ciutat.



N'Artur Carbonell del País Valencià és el president de l'Associació de Veïns de Bons Aires des de fa dos anys. Una associació que col·labora amb la parròquia i amb el club de la tercera edat. Organitzen els foguerons de sant Antoni, les festes de l'estiu i organitzen excursions.



En Bartomeu Sastre regenta des de fa vint-i-quatre anys la perruqueria unisex Bartol, just devora l'Escorxador.

Huss, un símbol de llibertat en l'Europa de les nacions

La fulla dominical del la Diòcesi d'Urgell es fa eco de l'audiència que el papa Joan Pau II va concedir al president txec Vacclav Havel. Segons l'esmentada publicació, el papa va tractar dos temes amb el president txec.

El papa va demanar al seu interlocutor que intercedís a favor de la devolució a l'Església Catòlica del béns "que foren arrabassats de manera perversa a l'Església Catòlica... pel règim ateu".

Una pregunta que amb tota legitimitat hom pot fer al papa: Per què demana al president Havel la devolució dels béns confiscats a l'Església Catòlica pel règim ateu, si la mateixa Església no es preocupa de tornar tot allò que va arrabassar "de manera perversa" als jueus, moriscs i protestants, "encara que no sia possible seguir criteris de justícia total".

Els afectats per les persecucions cruels promogudes per l'Església Catòlica, amb autorització expressa dels papes de torn, citant les paraules de Joan Pau II a Havel, encara "esperen obtenir una solució el més prest millor".

A la Bíblia es diu que la concessió del perdó va acompanyada de la restitució quadruplicada d'allò que s'ha robat. Ara, quan l'Església Catòlica ha iniciat una campanya propagandística de demanar perdó pels crims històrics que ha comès, la sol·licitud que el papa fa a Havel hauria d'anar acompanyada de la restitució dels danys causats per l'Església Catòlica "en tot allò que sia possible".

Durant l'entrevista que el papa va concedir al president txec, el pontífex romà es va referir a la figura del reformador Joan Huss que va dur "resultats infausts per a l'Església i la nació. Els estudis en curs sobre la seva figura podrien contribuir a una visió positiva i constructiva del problema, que tant va torbar la història del país".

Segons es desprèn de les paraules del papa, Huss fou el causant de les desgràcies de Bohèmia.

En aquella època corria de boca en boca la dita que l'Església s'havia de reformar de cap a peus. Dit d'altra manera, la reforma eclesial havia de començar pel papa fins arribar al darrer sacerdot. Existien molts bons propòsits de reformar. Es feren molts d'estudis per realitzar-la, però tot va quedar en això: bons

propòsits. A causa de l'influència que el reformador anglès Joan Wyclif va exercir damunt Huss, els principis doctrinals d'aquest començaren a canviar i, amb els canvis, els primers enfrontaments amb l'Església i el papat.

L'any 1412, l'antipapa Joan XXIII va prometre una indulgència a tots aquells que participassin en una creuada contra el regne de Nàpols. Huss es va oposar a la violència. La butlla papal fou públicament cremada a Praga. La resposta papal no es féu esperar. Va posar Huss sota l'excomunió més severa i Praga en entredit. Al mateix temps se celebrava el Concili de Constança, que es va convocar per tractar una vegada més de l'espínol assumpte de la reforma de l'Església i per donar solució al gran cisma que hi havia a Occident. En aquell temps es donava la situació vergonyosa de tres papes que, enfrontats entre ells, es disputaven el govern de l'Església. Huss fou convocat al concili proveït d'un salconduït concedit per l'emperador Segismund. Malgrat el document, Huss fou empresonat i com que no s'aconseguí que es retractàs de les seves opinions "herètiques" per al papat, fou condemnat a morir a la foguera. El 6 de juliol de 1415, el reformador de Bohèmia fou entregat al braç secular. Tot d'una que la notícia de la seva mort va arribar a Praga fou declarat heroi nacional.

És vera que Huss fou a la vegada un problema polític i religiós. Polític perquè va prendre partit pels nacionalistes txecs que s'oposaven a la germanització de Bohèmia. Religiós, perquè entre altres coses va defensar que l'autoritat màxima de l'Església és Jesucrist, no el papa. Malgrat que la reforma no va acceptar tots els seus postulats doctrinals, l'activitat reformadora de Huss va preparar el camí per a la Reforma iniciada mes tard per Luter, ja que va rompre el mur de por que impedia que els cristians discrepassin d'una manera decidida i valenta del papat i, actuant d'aquesta manera, apartar-se d'una tutela asfixiant que impedia el desenvolupament d'una autèntica espiritualitat.

Per a mi, Huss no fou una desgràcia per a Bohèmia. En una Europa on els drets humans no es respectaven, Huss fou un pioner que va donar la seva vida a favor de la llibertat religiosa i per la llibertat del seu poble.

Aquests dies de confusió polí-

tica i religiosa, el reformador de Bohèmia és un heroi que ens recorda que sense conviccions cristianes profundes no es pot treballar de manera eficaç en favor de la llibertat religiosa ni en la construcció d'una nova Europa, ja que si no s'esbuquen els murs de prejudicis que impedeixen la coexistència com a iguals de les seves variades nacions i cultures en una Europa a la que li manquen valors que valga la pena de ser defensats, Joan Huss és un símbol de llibertat.

El Concili de Costança pren el nom d'aquesta Ciutat al sud d'Alemanya i en la frontera Suïssa amb el llac de Costança. Aquest Concili declara: "Tots els creients de qualsevol rang i condició, inclòs el papa, estan obligats a obeir el Concili en matèria de fe; donam d'aquesta manera per finalitzat el cisma."

Partint d'aquest principi, el Concili va començar la seva tasca de depositar en primer lloc al papa Benedit XIII, resident a Avinyó. L'any 1417 fou depositat "per perjur, cismàtic i heretge". Es va retirar a Peníscola, on defensà els seus drets fins a la mort ocorreguda en 1423. L'altre cismàtic, el papa Gregori XII, va sofrir un procés que va acabar el 20 de maig de 1415 amb la seva deposició. Els cinquanta quatre càrrecs que es presentaren contra seu foren reduïts a cinc. Els més escandalosos se suprimiren. L'anomenat "vicari" de Crist, només fou acusat de "pirateria, homicidi, violació, sodomia i incest". Crida l'atenció que aquest papa no fos acusat d'heretgia, però és que la religió no era el seu fort. Fou condemnat a tres anys de presó.

Joan Huss, qualificat per alguns de cast, valerós, incorruptible, advers de la simonia i del concubinat clerical, professor de Filosofia a la Universitat de Praga i rector de la mateixa, fou condemnat a ser cremat a la foguera. No obstant això, el papa Joan XXIII, convicte de gravíssims delictes, només va merèixer als ulls dels mateixos jutges, tres anys de presó.

Quan el seu amic fidel Oddo Coloma fou nomenat papa amb el nom de Martí V, va rehabilitar el convicte homicida i violador Joan XXIII com a bisbe de Frascati i el nomenà cardenal de Tusculum.

Mentre, les cendres de Huss havien estat espargides dins el Rin a fi que ningú pogués honorar un màrtir. Fons de Documentació Ω

FORASTERADES

I. Navas Cuesta, xarnego (carta a *Época*): Veo con perplejidad cómo el grupo parlamentario del PP ha presentado en el Parlament catalán una proposición para que el aeropuerto de Madrid sea rotulado también en catalán, alegando que muchos usuarios del puente aéreo son catalanes. He necesitado leerlo en varios periódicos para asegurarme de la certeza de tal iniciativa. Cuando acabo de recibir una citación para pasar la ITV en catalán exclusivamente, cuando el médico de la SS me entrega las recetas y los historiales exclusivamente en catalán y las estaciones de metro, el tablón de anuncios de mi ayuntamiento, los indicadores de tráfico tanto municipales como de la red viaria ignoran la lengua común española, esta iniciativa me parece de una incoherencia irritante que raya en el disparate.

ΩΩΩ

Eugenia Planas (Balears): Este domingo millares de personas disfrazadas o simples mirones tomaron la ciudad. Entre los espectadores se encontraban varios animales de compañía, de los cuales, un gracioso caniche blanco que movía la cola al ritmo de "Pichi, es el chulo que castiga..." posó para mí, orgulloso y presumido, luciendo traje de "chulapo" madrileño. Ni Lina Morgan en sus mejores tiempos habría posado con más garbo que él.

ΩΩΩ

Luis María Ansón: Estremece leer lo que se enseña a nuestros adolescentes en las escuelas públicas catalanas o vascas. Son las siembras de Caín sobre los surcos doloridos de la España desvertebrada, junto a las oquedades de la Historia.



L. M. ANSÓN

ΩΩΩ

Enrique Lázaro: No estamos dotados para fiestas tradicionales de hondo sabor popular; tradicionalmente, un mallorquín es otra cosa. Se divierte de otra manera, que no pienso explicar. Yo nunca he entendido a Sant Sebastià.

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11



Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca



Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa



SERVEI OFICIAL



SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77



Menjars mallorquins
Carns i mariscs a la planxa

C/ Cardenal Rossell, 92 • Coll d'en Rabassa • Tel. 491471



c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova



BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

BAR RESTAURANT ALL I PEBRE

Menjar típic valencià

Direcció: Begoña Asunción

c/ Canonge Tarongí, 8 • Tel. 26 51 48 • 07007 Coll d'en Rabassa



LA BITACORA DORADA Restaurant

peixos i mariscs frescs

OBERT CADA DIA

Trafalgar, 23 • Tel. 26 34 10
Ciutat Jardí (Coll d'en Rabassa) • 07007 Palma



MOBILIARI I COMPLEMENTS

c/ Blanquerna, 38 baixos
07003 Palma de Mallorca
Tel. (971) 29 55 57

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i
mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!

**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA

Quines són les raons que duen els joves a fer-se objectors de consciència?

Sovint hi ha una barreja de diverses raons, de vegades és una la que predomina en part o del tot:

Raons religioses. La creença cristiana i el seguiment de l'exemple de Crist són incompatibles amb la violència, la matança i qualsevol participació en organitzacions que, com l'exèrcit, tenen com a missió ensenyar a matar.

Raons polítiques. L'exèrcit manté un determinat sistema basat en el poder d'unes minories sobre la majoria; fomenta la injustícia per mitjà de la indústria armamentista, l'economia de guerra i l'exportació d'armament i guerres al Tercer Món.

Raons humanistes i ètiques. No es pot estimar i respectar una persona i alhora matar-la o aprendre a matar-la.

Raons de no-violència. Es tracta d'un estil de vida, una actitud personal, un sistema de defensa, etc, sem-

blant al proposat i practicat per Gandhi, Luther King, i d'altres.

Durant els trenta anys d'existència no-violenta i d'objectors de consciència a l'Estat espanyol, podem distingir distintes etapes:

Primera. Durant els anys cinquanta i part dels seixanta els objectors són Testimonis de Jehová, alguns dels quals pateixen en silenci sense protestar molts d'anys de presó.

Segona. Finals dels anys seixanta. Comença amb l'arribada de Lluís Vasto, patriarca francès de la no-violència, seguidor de Gandhi. Comença a formar-se els primers grups no-violents que, sota les dures condicions del franquisme, preparen i realitzen les primeres accions d'encarimentaments, campanyes pro-drets humans etc. Pepe Beunza és, el 1970, el primer objector pròpiament dit.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc casa de dues plantes a carrer cèntric de Sant Joan. Tres dormitoris amb possibilitat de cuina amb xemeneia. 4.900.000 ptes. Tel. 298720.

Venc pis al carrer Tòquio de S'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Gran oportunitat! Venc pensió completament renovada a la Ciutat de Mallorca. 864017.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.



PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Bonic terreny a Lluçmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 metres, caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Llog pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunitat inclosa. Tel. 792490.

Magalluf, venc 16 locals comercials. Planta baixa i pis 70 m². més terrasses entre 50 i 145 m². Tel. 726306.

Benestar Costa d'en Blanes, 22 cases primera fase, 15 cases amb piscina, jardins comunitaris. Entrega en 18 mesos. Tel. 726306.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

Venc cavallet (ponny) de sis mesos per 75.000 pessetes. Telefonau al 427754. S'Hostalot.

VENDES

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

Venc telèfon «Forma» negre, nou de trinca. 5.000 pessetes. Tel. 835131 (Bel).

Es venen 2.500 pel·lícules de vídeo noves amb estoig i precintades. Preu 200 pessetes unitat. Tel. 410 668.

PERSONALS

Home de 35 anys, 180 m, 64 kg, dos fills. Llicenciat en història de l'art. Vull conèixer al·lota per a fins formals. Bru. Carrer Llorenç Cerdà, 2, esc. B, 6-1, 07012 Ciutat de Mallorca.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Casat de 36 anys cerca dona per a compartir deliciosos moments. Convit a sopar dins un iot a alta mar. Trucau preferiblement els vespres, fins devers les dotze. Preguntau discretament per Toni. Tel. 299903.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Al·lota de trenta anys desitja amistat amb joves que tinguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

Mallorquí de 39 anys, estudis superiors, vull conèixer al·lota de similars circumstàncies. Escriure a l'apartat 211 (07080) Ciutat.

Voldria correspondència amb dones de 45 a 50 anys. Jo en tenc 50. Francisco España. Alfonso el Sabio, 2A-2-1.

SERVEIS
PROFESSIONALS

Canviem el model de la seva roba, feim adobs i reformes de tota classe. Adobs en 24 hores. Carrer Bisbe Cabanelles, 30 (a 100 metres de la plaça Pere Garau de Ciutat) Tel. 278453.

Home jove cerca feina d'ajudant a malalts o minusvàlids que estiguin a ca seva. 297067.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Home jove cerca feina de conrador o de vigilant de finca rústica prop de Ciutat. 297067.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Dièssel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·lari.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglám. Electrónica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL
MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de S'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

Venc YAMAHA 400 PM Z. Peces noves. Assegurada. Amb casc. 150.000 pessetes. Joan. 835131.

ENSENYANCES

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

Si voleu col·laborar en campanyes per la llibertat de presos de consciència i denúncia d'injustícies arreu del món tot enviant cartes a governs i ambaixades, podeu posar-vos en contacte amb ACAT, carrer Angli, 55, 08017 Barcelona. ACAT és una organització mundial arrelada a Catalunya, reconeguda com a secció ecumènica d'Amnesty Internacional. Edita tots els seus butlletins en català.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

NO EMPRENYIS



EL MEU POBLE

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes /hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'Apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartomeu al telèfon 467931.

Front d'independentistes catalans, que creuen que treballar per Catalunya està per sobre de tendències i partidismes, ofereix butlletins de propaganda nacionalista. Escriviu a l'Apartat de Correus 5.531 - 08080 Barcelona.

Si estau interessats per la literatura en català, podeu subscriure-vos de franc a la revista LA FOREST D'ARANA, plaça Mossèn Sorell, 6-14, València 46003. Cal fer-hi esment dels vostres nom i cognom, adreça, codi postal i població. També hi podeu subscriure gratis amics i companys, i fer-hi arribar els vostres suggeriments.

Llicenciat fa classes de català a tots els nivells, per a una persona o a un grup petit. Preparació per exàmens de la junta avaluadora. També repàs d'assignatures. Tel. 720567.

Cerc gent per fer grup de cançó tradicional. Aport projecte, guitarra, percussions i repertori de cançons fetes meves i d'altres tradicionals. I deman gent que toqui instruments de corda i vent, nacionalistes i amb gust per la cançó nostra. Tel. 720567. Ignasi.

Dia de les Illes Balears

Menorca, març 1996

Lliurament de la
Medalla d'Or
de la Comunitat
Autònoma de les
Illes Balears,
a l'Il·lm. Sr. Josep
Mascaró Pasariu.

XIII

ANIVERSARI



COMUNITAT AUTÒNOMA
DE LES ILLES BALEARS

Normes per a defugir discòrdies civils i familiars

1. Esteu disposats a escoltar i no repliqueu fins que el vostre interlocutor hagi acabat de parlar. *Proverbis 18:13.*

2. Parlau a poc a poc. Pensau abans de parlar. No us atropelleu en les vostres paraules. Parlau de manera que l'altra persona pugui comprendre i acceptar allò que deis. *Proverbis 15:13, 28; 21:23; 29:30.*

3. Digau sempre la veritat, però amb amor. No exagereu. *Efes 4:15,25; Als de Colosses 3:9.*

4. No empreu el silenci per decebre el vostre interlocutor. Explicau per què dubtau en parlar en aquesta ocasió.

5. No us compliqueu en quereles. És possible mostrar el vostre desacord sense discutir. *Proverbis 17:14, 20:3; Romans 13:13; als d'Efes 4:31.*

6. No respongueu amb ira. Respondeu de manera suau i amable. *Proverbis 14:29; 15:1; 25:15; 29:11.*

7. Quan estigueu equivocats, admeteu-ho i demanau disculpes. Sant Jaume 5:16. Quan algú us confessa alguna cosa, digau-li que el perdonau. Assegura-vos que l'assumpte queda oblidat i que no en tornareu a parlar. *Proverbis 17:9; als d'Efes 4:32; als de Colosses 3:13; Primera de Pere 4:8.*

8. Evitau donar matracas. *Proverbis 10:19; 17:9; 20:5.*

9. No censureu o critiqueu el proïsme. Al contrari, componeu... animeu..., edifiqueu. *Romans 14:13; Gàl·tes 6:1; 1a als de Tessalònica 5:11. Si qualcú us ataca verbalment, us critica o censura, no respongeu de la mateixa manera. Romans 12:17, 21; 1a. Pere 2:23; 3:9.*

10. Tractau de comprendre l'opinió de l'altre. Faceu concessions a les diferències. Preocupau-vos dels interessos dels altres. *Filipenses 2:1-4; als d'Efes 4:2. Ω*



La literatura mallorquina i la lluita de classes (I)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Estam assistint en l'actualitat a una obertura social dels nostres exponents literaris, a càrrec de les noves generacions, sobretot en allò que correspon a la narrativa. La temàtica de les classes socials i l'estira i amolla de les seves lluites, és avui, el fenomen que més preocupa la darrera fornada d'escriptors autòctons. La novel·la social és ja tractada per intel·lectuals que no tenen pèls a la llengua i de la mateixa manera, la poesia també s'ha socialitzat de forma definitiva, marcant ambdós gèneres la tònica dels anys 1965-1973. Noms significatius de tendències socialitzants han anat enllestit els més variats missatges de comprensió i solidaritat cap a les classes més populars: Antoni Serra, Guillem Frontera, Llorenç Capellà, Jaume Pomar, M. Lopez Crespi... i d'altres.

Avui, aquí i ara, el problema social preocupa. La carestia de vida, la marginació, els emigrants, la massificació... i la possible comunicació entre l'intel·lectual i el poble, a fi que la cultura autòctona deixi d'ésser exclusiva de grups tancats i minoritaris.

Però, anem a l'història. Diu Karl Marx que la tradició de totes les generacions mortes estreny com un malson el cervell dels vius, i aquestes paraules es compliran a Mallorca tràgicament durant la seva història, en les diferents manifestacions de rebel·lia social, on l'aristocràcia, la burgesia i el clergat seran per moltes centúries les classes dominants, i els artesans i els pagesos, les dominades. I hi haurà, àdhuc, un parell de grups ben marginats, destinats a sofrir les majors injustícies amb una paciència gairebé xinesa: els xuets i els esclaus.

Des de la Reconquesta, el darrer escaló de la societat són els esclaus, que no poden gaudir de cap dret i es consideren objectes o ramat. En els segles XIII i XIV són àrabs de la Mallorca musulmana vençuda... En els segles XV i XVI, en temps de les repúbliques comercials, són captius importats de Turquia, Alger, Egipte o Tartària, als qui ben sovint es prometien llibertats que mai no arribaven...

El primer fet de lluita de classes a la Mallorca catalana pertany a l'any 1230, el mateix de la conquesta de la Ciutat de Mallorca pel rei En Jaume. Fou després del saqueig. Els peons, els soldats, els guerrers, es dedicaren nit i dia a robar les cases islàmiques, talment com havien quedat abans de començar la croada. I tal volta, els nobles, pensant que les tallades serien primes, donaren ordre que tot fos entregat al rei perquè ell i ningú més fes la repartició. Aleshores, la tropa degué ensumar l'engany i va esclatar la rebel·lió. Les armes i la violència es posaren novament en joc. I els soldats assaltaren les cases dels barons i dels rics-homes...

El crit de "mort als nobles" va aflorar per primera vegada. Amb això, el rei En Jaume, amb tots els cavallers, va envestir els revoltosos, que finalment vençuts hagueren d'acceptar les condicions del monarca. Molts dels aristòcrates perseguits varen sortir dels seus amagatalls ben a temps de veure penjar a la forca vint dels principals sollevats... Aleshores, el "Conqueridor" va prometre a la tropa una part en el repartiment i com diu el cronista Guillem Terrassa "...oidas estas palabras, se aquietaron todos y desistieron de su empezada malicia..." versió un tant subjectiva que des del *Llibre dels Feyts* al *Cronicon Maioricense* seria minimitzada i parcial. Continuarà Ω

ENQUESTA

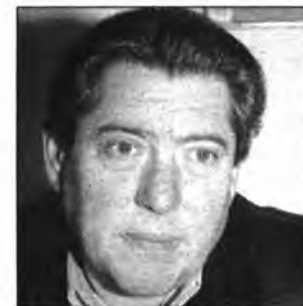
Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?



Pere Torres (Sóller). Mal fet. Boicot al francès.



Gerard Martí (Bons Aires). Mal fet. Boicot al francès.



Francesc Minguez (València). Mal fet. Boicot al francès.

NO MÉS PROVES NUCLEARS BOICOT ALS PRODUCTES FRANCESOS

Davant una agressió d'aquesta mena que afecta tots els habitants del planeta, no hi ha cap més alternativa que una resposta radical. És per això que et proposam donar suport al BOICOT als productes, establiments i interessos francesos. En la teva mà hi ha la possibilitat d'estrenyer el govern francès on més li farà mal; la seva butxaca. Aquesta acció ens pot ajudar, mentre l'haguem de mantenir, a potenciar el consum de productes nacionals. Ací et presentam una relació dels interessos francesos més habituals:

Distribució. Continente, Pryca, Alcampo, Intermerca, Intermarché, Leroy Merlin, Leclercq, Dia, Carrefour. **Automoció.** Renault, Citroën, Peugeot-Talbot, Mobylette, Total, Fina, Elf, Michelin, Valeo. **Llet i derivats.** Llet Parmalat, Llet Reny Picot, Llet President, Llet Vilcontal, Llet Bridel, Yoplait, Danone, Dan'up, Babydel, Delifru, Gelats Miko. **Formatges.** La vaca que rie, Caprice des Dieux, Chamois d'Or, Presid'or, Petit Suisse, Camembert, Gruyere, Roquefort, Rondele, Souette, Brie, Plaisir de France, Poite de Brie, Syrtor. **Alimentació.** Achicoria Leroux, Chaumes, Productes Lu, Productes Gerblé. **Galetes.** Déclaré, Grafitti, Sant Michel. **Figues.** Casagrain, Saint Albrey. **Xocolata.** Lind, Poulain, Gigante Verde, Bonduelle. **Begudes.** René Barbier, Moët, Armagnac, Bardinet, Benedictin, Conyac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier. **Aigües.** Evian, Aigües de Viladrau, Aigües de Vichy, Aigües Perrier, Aigües Fontdor. **Hennessy, Kronenbourg, Marie Brizard, Napoleon, Orangina, Patxaran Olatz, Patxaran Zoco, Pernot, Remy Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins i caves francesos.** **Adrogueria i Perfumeria.** L'Oreal, Garnier, Eugène, Dodot, Cacharel, Valentine, Chanel, Briseis, Fler a Fler, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont, Rochas, Royal Ambré, Poison. **Cristalleria.** Alcolor, Arcopal, Cristel, Crystal d'Arques, Cuisinox, Duralex, Rondo, Pyrex. **Altres interessos.** AEG, Air France, BNP, BIC, Cartier, Credit Lyonnais, Damart, Fichet, Gan Assegurances, General Biscuits, Bicicletes Gitane, Gitanes Tabacs, Gaulois Tabacs, Golf Poalto, Havas, Yves Rocher, Label Rouge, Legran, Lyonnaise España, Mare Nostrum. **Material Elèctric.** Mavic, Metal Mazda, Moulinex, Paribas, La Paternal, Pechiney, La Previsión Hispalense, Pronda, la Reduelle, Rhone-Polenc, S.A. de Fibras Artificiales, Sacilor, Soc.Espa. del Oxígeno, Société Generale de Banque, Sonocolor TV, Tefal, Tubo Fabrega, Usinor, UAP Assegurances, Vinidor.

MALLORQUINS! MALLORQUINES!

COMPRAU PRODUCTES DE MALLORCA!!

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

**L'ESTEL
de Mallorca**

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL de Mallorca



Na Josefina Peñalver és la madona de Can Toni, una botiga on despatxen menjars preparats, a la barriada de Bons Aires. Les paelles, els canelons, les sopes i una gran varietat de plats per endur-se'n. El preu mitjà del menú és de mil pessetes.



Són l'amo i els empleats del taller de rètols Palma Lux, a la barriada de Bons Aires.



Són els empleats de la botiga d'electrodomèstics AS, a la plaça d'Abu Yaya de la barriada de Bons Aires.

M. López Crespi: narrador de la transició

Miquel López Crespi és, indubtablement, l'autor més prolífic i més premiat de la narrativa catalana actual, la qual cosa no significa pas, desgraciadament, que sigui el més conegut. Formar part de qual-sevol jurat literari dels Països Catalans implica, necessàriament, llegir una o diverses obres d'aquest autor que alterna el periodisme amb la poesia, la narrativa o el teatre.

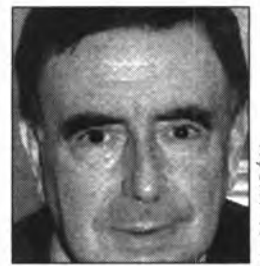
López Crespi és, en la meua opinió, l'autor en llengua catalana que millor ha sabut novel·lar els anys de la transició, especialment pel que fa a les interioritats de les forces polítiques d'esquerra. Amb l'excusa de la ficció ha esdevingut el crític més lúcida de les actituds, febleses i autoenganyos que les han conduït a un present tan poc estimulant. Dificilment hauria aconseguit aquest objectiu si el nostre autor no hagués estat un observador (protagonista, potser?) privilegiat de la vida política mallorquina durant els darrers anys del franquisme i primers de l'actual règim. Tampoc no seria possible narrar amb la fidelitat amb que ell ho fa les vivències dels protagonistes de les seves obres sense un coneixement de la història contemporània que va molt més enllà de la lectura apressada d'uns manuals. Crespi sap història i sap observar el present, amb els canvis celèrics dels comportaments socials que fan que els seus personatges, entranyablement humans, entrin en permanent contradicció amb ells mateixos i amb el seu entorn. Amb *Vida d'Artista* assoleix una dimensió encara més aconseguida en tant que l'autor, en aquest recull de narracions curtes (Premi Serra i Moret de Narrativa 1993) ha sabut assolir un perfecte equilibri descrivint personatges i situacions polítiques diverses, especialment pel que fa al món de la intel·lectualitat i del compromís polític, als quals sap dotar d'una credibilitat extraordinària. Sovint, el lector no sap si pertanyen al terreny de la ficció o a l'àmbit de la narrativa autobiogràfica. En qualsevol cas, de Miquel López Crespi se'n parlarà –i bé– quan algun dia es faci una història de la literatura catalana d'aquests darrers anys del segle XX que vagi més enllà dels clixés prefabricats i dels autors promocionats per editorials prestigioses a cops de marketing o de talonari. La seva obra en general i *Vida d'Artista* en particular s'ho mereixen. Ω

FORASTERADES

Juan Pons Anglada, president de la FAGME que ha regalat un cavall al rei d'Espanya: **Al aceptar el regalo, su majestad extiende su magnanimidad a la tierra más oriental de España, que es Menorca.**

ΩΩΩ

Luis María Ansón: **La lengua común de todos los españoles es el español. Así lo reconoce la Constitución porque así proclama la verdad de nuestra Historia. Lo demás, en el mejor y menos común de los casos, son zarandajas. Hurgar en la teórica posibilidad de que otras lenguas romances vertebren suprarregionalmente la comunicación entre españoles, es sospecho-so empeño y peligroso dislate para el principal activo del bien común nacional: el idioma español.**



L. M. ANSÓN

ΩΩΩ

Rita Barberà, batlesa forastera de València (PP): **Lo que une a Valencia, Baleares, Madrid y Andalucía es el castellano.**

ΩΩΩ

María Jesús Torregrosa, professora xarnega de Filosofia (carta a El País): **Muchos profesores de otros puntos de España que ejercemos la docencia en Cataluña estamos manifestando nuestra incomodidad por las varias presiones, obstáculos o trabas a que se nos viene sometiendo simplemente por usar el castellano en la docencia, una lengua que aquí todos entienden. La Constitución habla del deber de conocer el castellano.**

Jaume Sastre Mossegades

Edició d'autor, Palma 1995, 280 pàgs.



"Aquest llibre és un recull d'articles publicats per Jaume Sastre i Font (Sant Joan 1959), entre 1990 i 1992, i constitueix precisament el que s'anuncia en el títol: un grapat de mossegades dirigides a tots els qui han destacat, d'una o altra manera pels seus atacs a la identitat del poble mallorquí. Com diu l'autor, citant Daniel Cardona, "és l'enemic qui ens assenyalà la ruta" i, des d'aquesta premisa, Jaume Sastre parla de fets, recollint en el

llibre les principals accions d'atac a la cultura catalana de Mallorca dutes a terme per individus o col·lectius, des d'institucions públiques i privades. Tot, amb un llenguatge de trons i llamps que no pot amagar raigs de claror que convé tenir presents". (Revista *Llegir*, núm. 9, gener 1996, pàg. 23)

El trobareu a les principals llibreries de Mallorca. Demandes fora de Mallorca: contrarrembors a l'apt. de Correus núm. 124 (07600) Palma

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) II PART

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (de juliol de 1995 a juliol de 1996) per demanar números endarrerits, telefonau al 265005

A D E C

ASSOCIACIÓ EN DEFENSA DE L'ETIQUETATGE EN CATALÀ

EVOLUCIÓ LEGAL DE L'ETIQUETATGE EN CATALÀ

- 15-09-83 Es promulga el Decret 389/1983 al D.O.G. Art. 1r i únic: Les dades obligatòries i facultatives de l'etiquetatge dels productes que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya figuraran en els idiomes català o castellà o bé en ambdós idiomes.
- 23-11-83 El Govern de l'Estat fa un requeriment d'incompetència a la Generalitat de Catalunya.
- 25-01-84 El Govern de l'Estat planteja un conflicte positiu de competència que és admès a tràmit pel Tribunal Constitucional i provoca la suspensió de la vigència i de l'aplicació del decret.
- 19-07-84 El Tribunal Constitucional aixeca la suspensió i, per tant, queda plenament en vigor fins al pronunciament de la sentència.
- 19-04-88 Es publica la sentència núm. 69/1988, que finalment dona llum verda definitiva a les etiquetes comercials en català.

ADEC. Hotel d'Entitats. c/ Empordà, 33 Planta 8, Despatx 11 «Edifici Piramidon» • Barri de la Pau • 08020 Barcelona
Telèfon (93) 278 02 94 ext. 3811 • Fax (93) 278 01 74

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T



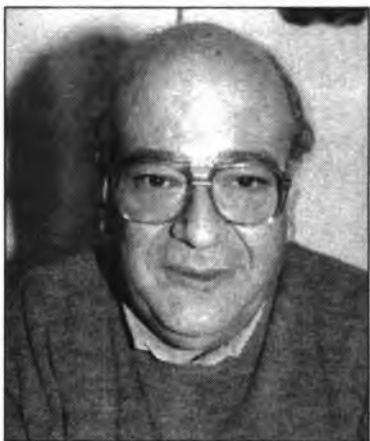
Fa un any que en Joan Salamanca va obrir una botiga de revelats de fotografia just devora s'Escorxador.



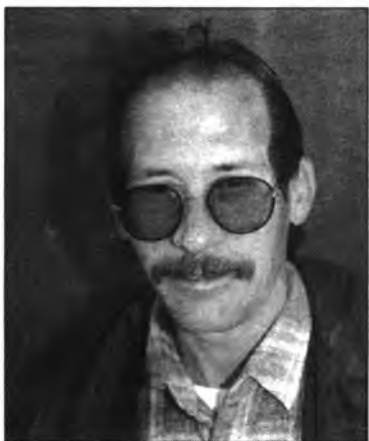
Na Mabel Quint de Rosario (Argentina) fa tres anys que va obrir la botiga Caprichitos de roba i complements infantils.



Són n'Adrià i n'Arnau, que acaben d'obrir el restaurant Ca n'Arnau, a la plaça París de Ciutat. Despatxen menús a 850 pessetes cada dia de la setmana.



En Gabriel Estelrich de Felanitx fa vint-i-sis anys que distribueix material fotogràfic. Al principi tenia el despatx al carrer de l'Arxiduc Lluís Salvador; ara fa nou anys que el té al carrer Joaquim Tògore, al camp Rodó.



En Serafi Vilches fa set anys que va obrir una fontaneria a Son Busquets. Si l'heu de mester, telefonau al 758011.



Tots dos es diuen Pep Lluís, tots dos són joves i han constituït una C.B. per obrir el cafè Magisteri, just devora l'Escola de Magisteri de Ciutat.

Què fan els partits nacionalistes per a defensar i promocionar els autors mallorquins?

Intel·lectuals servils

Els partits espanyols, els partits i institucions que fan la política del capitalisme i de la monarquia borbònica cuiden molt bé els seus intel·lectuals (escriptors, professionals, periodistes, etc, etc). Però... ¿podríem dir el mateix pel que fa referència als partits nacionalistes? Em direu: Pujol promociona Baltasar Porcel i a tota una cort de lacais i servils. És cert. Quan més lacai i servil és un escriptor més ajuts té. Vegem com a Mallorca sempre sonen els noms dels intel·lectuals que mai no han criticat públicament (articles signats, conferències, comunicats, manifestos, etc) les mancances d'una Constitució centralista que ens barra el pas cap a l'autodeterminació, consagra la "unidad indivisible de España" i garanteix el sistema d'explotació i d'injustícia de la societat de classes.

Homenatges quan ja no són necessaris. El que cal és promocionar, difondre les obres dels

autors nacionalistes entre el poble. La tasca dels professors de català és bàsica per portar endavant aquesta feina.

Fins aquí tot correcte. Ja sabem que són promocionats pels partits del sistema (PP, PSOE, Izquierda Unida-PCE, etc) els escriptors i intel·lectuals ben domesticats. Ara bé... ¿què fan, a Mallorca concretament el PSM, Unió Mallorquina, o ERC per a fer conèixer al poble el nom i l'obra dels nostres autors més compromesos? ¿Un homenatge quan l'autor està a punt de morir? Pensem en el cas de Guillem d'Efak. No és això senyors dels partits nacionalistes, no és això. Es tracta d'organitzar la defensa dels nostres intel·lectuals i no de fer un homenatge quan han mort d'avorriment o de fam. El sistema actual castiga amb la fam (no edita els seus llibres, no s'admeten col·laboracions a la premsa espanyola, no se'ls demanen conferències, etc, etc) a qui és crític amb qui comanda. Esser cohe-

rent, per a un intel·lectual mallorquí d'esquerra, independentista, antimonàrquic, vol dir fer oposicions a patir greus entrebancs econòmics i professionals. ¿Ho tenen en compte els grups que diuen defensar la nostra cultura?

Preguntes sense resposta?

¿En mans de qui està el Departament de Cultura de la Universitat? ¿En mans de l'imperialisme espanyol o d'una colla d'autors envejosos? ¿Per què no han convidat mai a autors com Antoni Serra, Miquel Ferrà, Llorenç Capellà, Antònia Vicens, Miquel López Crespí, per posar-ne un exemple? ¿No volen que les noves generacions d'estudiants mallorquins coneguin la obra dels intel·lectuals abans esmentats?

Més fets i menys paraules. Recuperar el temps perdut

Igual podem dir del PSM, de UM i d'ERC... No hem vist per part ni banda l'exposició d'una política cultural adient. En aquestes alçades són necessaris fets i menys paraules. És urgent que els partits abans esmentats facin passes, recuperin el temps en que no han fet res en aquest sentit. S'han de muntar editorials, organitzar cicles de conferències, amb els corresponents ajuts, s'ha de donar suport a les revistes més combatives, al teatre d'avantguarda i no al gonellisme i a la podridura reaccionaria tipus Xesc Forteza, etc. Els professors d'institut nacionalistes, del PSM, d'ERC, etc, ¿què fan per donar a conèixer l'obra dels autors independents dins del seu àmbit de feina? (Tenint sempre en compte que el poder ja s'encarrega d'enlairar i ajudar els seus).

Ja és hora de ser coherents amb el que es predica i no amagar el cap dins un forat com els estruços. Esperem que Damià Pons, des del CIM pugui fer sentir la seva veu. Fins ara cap dels dirigents dels grups abans esmentats ha obert boca per a fer tirar endavant la literatura dels autors mallorquins més compromesos amb el seu poble.

Ens agradaria que, a partir d'aquesta carta els partits i organitzacions nacionalistes es preocupessin de veritat de la cultura que des de fa dècades porten a terme els nostres intel·lectuals més lúcids. No s'ha d'esperar —com en el cas de Guillem d'Efak— que els autors siguin morts per pensar amb la seva aportació a la cultura i a la lluita del nostre poble. **Un subscriptor de l'Estel. Ω**

La història de Mallorca i la literatura de Miquel Ferrà Martorell

La història és una inexhaurible font argumental per a qualsevol escriptor. Miquel Ferrà Martorell, l'escriptor que estudiarem, ha treballat ben a fons el que s'ha anomenat història-ficció. La seva producció literària (en una bona part) està ambientada en episodis i èpoques que podem qualificar d'històriques en el sentit que "pertanyen al passat", però també en el sentit de "períodes més o menys importants per a la constitució d'una col·lectivitat. Podríem dir que en moltes de les novel·les de Miquel Ferrà hi ha uns personatges que viuen en el temps, que tenen unes vides que configuren segments de la memòria col·lectiva. El nostre autor sap manipular d'una forma autènticament magistral els buits que deixaren unes fredes dades històriques i aconsegueix fer aquests personatges versemblants. En Miquel és un novel·lista que s'esforça i es documenta perquè aquestes vides de ficció càpiguen dins els paràmetres del que hauria pogut passar en realitat. És un mestre, en definitiva, de la fabulació històrica, com ho podem comprovar si llegim les seves *Memòries secretes de Cristòfor Colom*, *El xueta*, *No passaran*, *El misteri del Cant Z-506*, *La guerra secreta de Ramon Mercader*, *Crònica de Guinea*, *La madona del mar i els pirates*, *La dama de Boston*, *Tirant lo Blanc*, *la vida cavalleresca a les Illes Balears*, *Allah Abkar*, *el morisc*, *Enigmes de la nostra història*, *Contes àrabs de Medina Mayurka*, *El soldat desconegut*, *La primavera romana del Cardenal Despuig* i un llarg etcètera mal d'incloure en un petit resum com aquest.

Com explica Vicen-J. Borràs i Castanyer en el pròleg a *El soldat desconegut*: "Pocs capítols històrics s'han escapat del punt de mira de Ferrà: el segle XVI valencià i africà en *El morisc*; la Mallorca dels jueus en *El xueta* i en *Contes del Call*; la guerra civil també té diverses aparicions: *No passaran*, *El misteri del Cant Z-506*. O algunes biografies enigmàtiques i sempre polèmiques com la de Cristòfor Colom o la de Ramon Mercader, o episodis poc comuns com guerres internes a l'Àfrica en *Cròniques de Guinea*, o les guerres contra els corsaris nord-africans i els anglosaxons a l'illa de Menorca." **Redacció Ω**

CARN CAPOLODA



La venjança és un plat que s'ha de menjar fred

JAUME SASTRE

Quin guster! Els resultats de les eleccions espanyoles de dia 3 de març han desencadenat un reguitzell d'esdeveniments graciosos i divertits. El bo i millor de tot ha estat veure com la caverna feixista que diumenge a vespre a les 21 hores feia onejar banderes espanyoles i cantava davant la seu del PP de Madrid, *Pujol enano, habla castellano*; just al cap d'una hora ja plegava veles i feia marxa enrera a tota llet. Aquest espectacle no té preu i ens porta a fer les següents reflexions:

* ¿Com queden els gonelles i botifarres tipus Joaquín Cotoner, Antonio Alemany, Fernando Oleza i Joan Verger que han jugat la carta anticatalanista, ara que Aznar s'ha hagut de resituar de pressa i corrents en el tema de la normalització lingüística?

* Què diran ara Jiménez Losantos, Amando de Miguel, Luis Herrero, Ansón i companyia des de la COPE, *Época*, *ABC*, *El Mundo*...?

Aznar i la seva tropa han foradat d'una manera espantosa. Es pensaven guanyar per golejada i a l'hora de la veritat els ha vingut d'un pèl. Abans de les eleccions de juny de 1993, Aznar feia la bona a Jordi Pujol i li va arribar a oferir la presidència del govern espanyol. Un cop CiU va donar suport al partit més votat, el PSOE, Aznar va tenir un atac de banyes i els seus "elogis", en qüestió de pocs dies, es van convertir en un torrentada d'exabruptes contra Catalunya i els catalans. Recordem de passada algunes declaracions:

28.II.94: José M^a Aznar: **No soy partidario de la inmersión lingüística. Creo que las cosas se han de aprender por vocación y no por obligación y en Cataluña el bilingüismo convive de forma admirable y no veo porque esto tenga que cambiar.**

6.III.94: José M^a Aznar: **Queremos un gobierno fuerte que defienda la bandera de España (...). Un partido nacional como el PP ha de poner los intereses generales de España por encima de cualquier otra consideración (...). Nosotros nos encargaremos de recuperar el respeto a la Guardia Civil y al Banco de España.**

9.V.94: José M^a Aznar: **Pujol tiene cautivo al gobierno de España.**

19.V.95: Mercedes de la Merced: **La Guardia Civil puede llegar a depender del Sr. Pujol, hoy presidente de la Generalidad y mañana de cualquier loco que pueda asumir la presidencia.**

Bé, com ja saben els nostres lectors, si a això sumam el que han dit Vidal Quadras i d'altres, la llista és realment interminable. Doncs bé, després dels resultats de dia 3 de març resulta que tota aquesta merda de declaracions queden fulminades i que els seus autors ara se les han d'empassar com si fossin calàpets. Com acabarà tot això? Ja ho veurem. Serà qüestió de seguir de prop l'evolució dels fets les pròximes setmanes. En qualsevol cas, la venjança és un plat que s'ha de menjar fred i el guster que ara estam passant els nacionalistes catalans ningú ja no ens el podrà sostreure.

El barco de rejilla navega a tota vela

Amb els resultats del 3 de març, jo particularment m'he tret de damunt més d'una espina que duia clavada. Per exemple, la d'ERC i el Barco de rejilla. Dia 15 de setembre el tros de suro, Bernat Joan, va publicar un article titulat *El Barco enfonsat* i entre d'altres coses afirmava que els 2.040 vots aconseguits per Josep Palou a les autonòmiques de 1995 eren un fracàs electoral i que la culpa era del maleit barco emprat durant la campanya, una iniciativa irresponsable manca de visió i d'intel·ligència.

Bé idò, ¿com s'han de qualificar ara els 1.793 vots que ha tret ERC a Balears i Pitiüses en mans dels "prodigis" d'intel·ligència, autèntiques alimares de la saviesa resplendent, com són en Bernadet Joan i en Pepet Serra? Ha, ha, ha! I un rave! D'ençà que els caps de fava, Bernat Joan i Josep Serra, estan al davant d'ERC l'únic que han fet ha estat demanar perdó per l'anterior etapa de Josep Palou, bé, i per què els ha servit tot això? Què n'han tret? Doncs res de res. Ara diuen que la culpa continua essent del barco de rejilla quan resulta que a l'hora de la veritat, en aquesta campanya han comptat amb la vinguda de les primeres "figures" d'ERC, Colom i Rahola, i amb un pressupost molt més elevat que els ha permès fer tanques publicitàries i

anuncis a la premsa. Resultat total: 1.793 vots. A la vista d'aquest resultat, per a mi la cosa queda clara: ha estat més rendible, també des del punt de vista de recompte de vots, ha creat més polèmica i debat quatre miserables llistons i un poc de rejilla que dotzenes i dotzenes de tanques publicitàries amb Joan i Rahola junts. I que consti, que el barco va haver de superar la canallada de Mir, Frau i companyia que van rebentar la campanya des de la premsa.

Qui és el vertader responsable dels resultats migrats d'ERC a Balears i Pitiüses? Jo no ho dubto. Per a mi, qui ha destruït ERC a Balears i Pitiüses, com ja ho va fer a Catalunya Nord, és el mariconet de sagristia Àngel Colom, el mateix inepte que al Principat ha duit ERC a un carreró sense sortida i en aquestes eleccions ha perdut prop de 30.000 vots. Però, què es pensava aquest tros de quòndiam, autèntic mariconet acomplexat i vergonyant! ¿Per ventura creia que fent malabarismes i flirtejant amb Vidal Quadras això li donaria vots? ¿Potser creia que defensant el bilingüisme i dient que es pot esser català xerrant espanyol dins Catalunya aplegaria un caramull de vots? ¿Per ventura pensava que negant el federalisme d'ERC i actuant d'una manera despòtica, centralista i jacobina dins Mallorca o el Rosselló, això li donaria vots? I una merda dijuna! Els fets estan a la vista de tothom. Si realment volem fer la independència, el que necessitam, en tot cas, no és un mariconet fals i esporuguit, que pidola el vot dels andalusos dins el Principat, sinó tot un homosexual valent i audaç que sigui capaç de fer front a Espanya sencera. Ω

Dijous
dia 21 de març
al Teatre Principal
a les 21 h.
Concert de suport
a l'insubmis
Tomeu Martí

Actuen: Al-Mayurqa,
Coanegra, Nou
Romancer i d'altres

LLIBRES

APARADOR DE LLIBRES (Novetats)

dor del suplement del diumenge de l'*Avui*) i J. Tharrats.

ΩΩΩ

Truman Capote, **Esmorzar al Tifany's**, Ed. Proa, Grans èxits editorials núm. 5, Barcelona 1996. Gràcies a la iniciativa de diversos editors de portar endavant aquesta nova col·lecció ens trobam a les mans la reedició d'*Esmorzar al Tifany's* una de les millors novel·les de Truman Capote, un dels màxims exponents de l'anomenada "Novel·la del Sud" nord-americana. T.C. va néixer a la ciutat de Nova Orleans d'on prest va traslladar-se fins a Nova York i és l'ambient que va trobar-se el jove escriptor a la seva arribada a la Gran Ciutat, mentre el món s'enfrontava a la II Guerra Mundial, el que reflecteix en aquesta obra. Amb una prosa àgil i una gran força narrativa Truman Capote deixa palès el sentit tràgic de la seva vida a través dels seus protagonistes, un novell escriptor inèdit i una jove veïna seva, la Holly, que el posa en contacte amb tot un sub-món habitat per éssers estrafolaris: mafiosos de diversa mena, vividors arribistes i fins a qualche polític cagadubtes que l'abandonen a la seva sort quan aquesta li gira l'esquena. És llavors quan ella, sentint-se traïda per quasi tothom, desapareix per convertir-se en un record de l'autor del qual en algun moment va estar-ne enamorat. (A.R.M.).

ΩΩΩ

Carles Sentís, **El procés de Nuremberg**, Ed. Columna, Barcelona 1995, 188 pàgs. PVP 1.700 Carles Sentís va ser l'únic periodista català present al judici de Nuremberg contra els criminals de guerra nazis. Volum que recull les seves cròniques de l'època i s'enriqueix amb la visió actual del procés més important de la història, i amb els retrats dels seus protagonistes.

ΩΩΩ

Diversos autors, **Pasta Gansa II (1994-1995)**, Ed. Quaderns Crema, Barcelona 1995, pàgs. 218, PVP 1.250. Mikimoto presenta a Catalunya Ràdio un programa que parodia els programes-concurs de preguntes i respostes. Els textos i les preguntes es presenten agrupats per anys. Biografies i sigles dels autors: E. Carrillo, J.M. Ferrer, F. Orteu (col·labora-

Jesús Mestre, **Viatge al País dels Càtars**, Ed. 62, Barcelona 1995, pàgs. 219. Amb aquest itinerari històric i turístic descobrim l'univers càtar destruït a la batalla de Muret (1213). Al llarg de l'apassionant viatge es fa un recorregut pels punts essencials de la religió, la història i els vestigis que relliguen terra i homes del món medieval.

ΩΩΩ

Jostein Gaarder, **El món de Sofia**, Ed. Empúries, Barcelona 1995, pàgs. 506. Aquesta novel·la converteix la història de la filosofia en protagonista d'una novel·la plena d'intriga i amb un final imprevisible. El professor Albert Knox explica a una al·lota de quinze anys la vida i obra dels principals pensadors. Ha estat traduïda a 29 idiomes i ja se n'han editat prop de tres milions.

LLISTA DE VENDES

1. *Natura d'anguila*, M^a de la Pau Janer, Ed. Columna.
2. *Excelsior o el temps escrit*, Biel Mesquida, Ed. Empúries.
3. *Per a nens i nenes políticament correctes*, James Finn Garner, Quaderns Crema.
4. *Llegendes i tradicions de les Balears*, Miquel Ferrà i Martorell, Documenta Balear.
5. *Nosaltres som part de la terra*, Cabdill Seattle, Olañeta editor.

Per fer aquesta llista s'han consultat les següents llibreries: **Embat, Quart Creixent, Aloma, Llibres Mallorca, Jaume de Montsó i Espirafocs** (Inca).

1. QUÈ LLEGIU? 2. QUIN LLIBRE RECOMANAU?

Cecil Buele

1. *Palma, entre la realitat i la il·lusió*, de Pere Fullana, Antoni Marimon i Miquel Payeres.
2. *Catalunya segrestada*, de Josep Dalmau.

Baltasar Llopart

1. *La simfonia dels adéus*, Pere Morey Servera.
2. *Fuïta i martiri de Sant Andreu Milà*, Miquel Àngel Riera.

Xafarderies d'en Simó Tort Ballester

• L'any 1984, l'escriptor Antoni Serra escrivia, fent referència a la podridura del teatre de Xesc Forteza, Mas, etc: "El teatre mallorquí -Forteza, Mas, Segura, etc.- és pura gasòfia, una escòria estricta o un carall de sentimentalisme popular. Els autors, en aquesta terra insular dels Països Catalans, sembla que només han tingut una obsessió, i no precisament eròtica, sinó eixorca: ridiculitzar d'una forma barroera els mateix poble. I els intents seriosos o, si més no, amb voluntat i ambició crítica, d'oferir des de l'escena una panoràmica més avançada i progressiva no han tingut un accés normalitzat a les taules d'un teatre. Tampoc no han tingut el suport de les institucions, ni del públic ni dels crítics, si és que a Mallorca es pot parlar de crítica, aquesta entelèquia angèlica. És el cas d'Alexandre Ballester amb **Dins un gruix de vellut o Massa temps sense piano**. És el cas també de Llorenç Capellà amb **Bolles de colors o El pasdoble**. I serà el cas, com va passar amb **Autòpsia a la matinada**, de López Crespi amb aquest **Homenatge Rosselló-Pòrcel**."

• Fa un mes (concretament dia 18-I-96), el mateix Antoni Serra opinava novament damunt de "la mediocritat rekionalera" de Xesc Forteza, escrivint: "En los años sesenta, cuando era un crítico de teatro joven y feroce, que se cargaba las temporadas del

Principal con la inevitable Lili Murati i el "teatro rekional" con la Artis, los grupos de aficionados dedicados a las lecturas teatrales, y sobre todo los que dirigían Jaime Adrover y Bienvenido Alvarez, intentaron la aventura del teatro de vanguardia: Ionesco, Jarry, Michaux, Beckett, Artaud... En la actualidad, con un CIM orientado culturalmente por el PSM (partido al que suponía un cierto espíritu renovador y avanzado), el masoquismo teatral (o sea, el auto-odio) sigue privando con los últimos estertores de la mediocritat & rekionalera de Xesc Forteza. Y sino fuera por unos poquitos grupos -la Lluna Teatre o el Teatre del Mar-, la Terra Inexistent sería la caverna del estercolero teatral. Y no se necesitaría incineradora, prometo.

Teatre de vanguardia? Yo diría, teatre sense vergonya... El nuestro."

• Sabieu que Xesc Forteza, per l'anunci publicitari a favor del català va cobrar 300.000 pessetes? Això és defensar la nostra llengua o, no serà simplement, fer negoci? Fa més de trenta anys que tota mena d'escriptors mallorquins (Antoni Serra, Antònia Vicens, Josep M. Llompart, M. López Crespi, Llorenç Capellà, Miquel Ferrà, etc, etc) i centenars d'intel·lectuals de totes les professions treballen i han treballat per l'OCB, pel català, sense cobrar -treballar per la nostra cultura és

un deure de patriota, simplement.

Milers d'homes i dones de la nostra terra han posat doblers de la seva butxaca per tirar endavant el català. ¿Ens volen fer creure que qui cobra per dir unes paraules a favor del català és més nacionalista que qui ho fa per deure amb la seva terra, posant doblers de la seva butxaca per a la nostra causa? No ens heu de voler fer combregar amb rodes de molí, al·lotets!

• En Xesc Forteza és gonella ja que ha fet malbé el català en totes les obres de teatre que ha escrit. Mai no ha respectat la gramàtica normalitzada catalana. Ha fet befa de les normes ortogràfiques de l'insigne filòleg Francesc de B. Moll i de Pompeu Fabra bastint un "castellomallorquí" que és la pocavergonyeria major en contra de la nostra normalització cultural i lingüística. Un anunci cobrat, una signatura de compromís en defensa del català... ¿poden fer oblidar quaranta anys de capolar el català de Mallorca? Nosaltres pensam que no serveixen excuses de darrer moment (sobretot si han estat tan ben pagades!). Si hi ha algú que no té memòria -o no en vol tenir-, nosaltres sí que en tenim.

• A aquestes alçades de les acaballes del segle, quan hem vist les traïdes a la causa del poble dels partits pretesament d'esquerres (P"CE-PSOE, essencialment)

no hauria de ser necessari parlar de coses òbvies. Com, per exemple, que el P"CE no és **comunista**. ¿Com podem creure que homes dels tipus Anguita, Groske, Bueno, Vilchez, Cámara, Ignasi Riera, etc, són comunistes si sabem que defensen una constitució -l'espanyola- que consagra "la sagrada unidad de España", la impossibilitat de poder federar les comunitats autònoms (un atac a la construcció dels Països Catalans) i, de rebot, proclama l'economia de mercat capitalista (l'explotació dels treballadors pels propietaris dels grans mitjans de producció) com l'únic sistema econòmic permès? Gent de carrera no hauria de cometre errors d'aquesta magnitud.

• El P"CE d'Anguita i Iniciativa per Catalunya no són **comunistes** ni ho han estat mai. Com ha explicat sovint el nostre col·laborador, l'escriptor independentista

M. López Crespi (estudiar a fons, per favor, els dos darrers anys de L'ESTEL de Mallorca): "Comunistes, en la concepció marxista i leninista del terme, ho són aquells que lluiten per acabar amb les classes socials, amb la propietat privada dels mitjans de producció, amb la maquinària repressiva i administrativa de l'estat -abolició de l'estat- i pugnen per una lliure unió i autogestió de la riquesa dels treballadors. Així mateix, la consecució del poder per part de les classes populars és una condició essencial del comunisme. La qual cosa té poc o no res a veure amb l'acostumat cretinisme parlamentari -que diria Lenin- al qual ens tenen acostumats els aferrissats defensors del capitalisme, la monarquia i "la sagrada unidad de España que garantiza el Ejército" i que històricament han defensat i defensen des de la direcció del P"CE". Ω

Per la llibertat, cal que els catalans fem pinya

Torre de nou amb folre i manilles. Pilar de vuit amb folre i manilles. Quatre de nou amb folre. Quatre de set amb agulla al mig...

Pels de fora l'àrea del món casteller, aquestes expressions són enigmàtiques. Alguns en dirien manifestació de pura follia. De fet, però, són títols de glòria, expressió de la "força, equilibri i seny" de tot un poble. "El fet casteller és una cosa viva i autèntica on uns homes es manifesten solidàriament davant del poble,

expressant-se comunitàriament en un fet i un acte constructiu." És tot el poble el qui fa possible carregar i descarregar castells. És tot el poble el qui, fent pinya, arrelat a la terra, nuant els braços s'enfila cel amunt, desafiadorament, i aguanta en el cim el més feble, l'enxaneta. Ω

Llibertat CASTELLÀ OPTATIU

No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

SOM A EUROPA

Volem l'anglès o l'alemany
millor que no l'espanyol

A Castella castellà
A ca nostra, català





Gloses

Francesc Thomàs i Valiente

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

torze de febrer
on cas va succeir:
A se va exhibir
nt un home de bé.
st cas succeïgué
s sa universitat,
so cap ben foradat
mateix morigué.

ome prestigiós,
llor que té Espanya,
ts càrrecs ocupava,
ostrava els seus valors.
atedràtic famós,
ixò era admirat,
arregat de bondat
un parlar amorós.

mal havia fet ell
ar-li aquesta paga?
etralla destrossava
eu cap el seu cervell.
umà el bell ramell
ant havia florit,
a gent alçà es crit
tots: "Preguem per ell."

història quedarà
st fet tan criminal,
gent de poca moral

tothom cerca molestar.
A uns, volen segrestar
per treure-los molts milions,
amb cotxes fan explosions
per matar i destrossar.

Es govern que té Espanya
encara no està cansat
que aquesta gent de maldat
per tot aixequi s'alarma?
En res ell no té cap trauma,
campa per allà on vol,
des partit té es control,
se fa lo que se li mana.

Lluita per sa independència,
an això han demostrat,
una bandera han creat,
li deuen obediència.
Un govern ple de prudència
a dins el Nord han format,
s'alarma han aixecat,
posen a tot resistència.

Es GAL dins Espanya hi havia
per la ETA perseguir
i tancar-li es camí
per allà on passaria.
Que consigna que es daria:
inlús poder-los matar

i d'aquet modo acabar
amb sa tan grossa sangria.

Es PP aixecà s'alarma
que eren grans criminals,
feien uns fets immorals
amb aquesta gran campanya.
En Garzon, ell se cuidava
contra s'orde interior,
va donar la solució:
a tots es grossos jutjava.

Peixos grossos féu tancar
en Garzon primer moment,
no descuidà element
que en el GAL participà.
A uns los va senyalar
de pagar tres-cents milions,
los posà condicions,
ell los volia jutjar.

En Garzon és arriscat,
a tothom sa llei aplica,
ell no pensa que s'afica
dins un vedat complicat.
N'Idígoras ha tancat
i a pagar tres-cents milions,
amb un treball perillós
que durà mal resultat.

S'ha posat dins una barca
el valent jutge Garzó,
se creu manejar es timó,
tal qual sa justícia mana.
La ETA és sa paparra
que pica allà on vol,
ella duu un bon control
des redol de tot Espanya.

De res jo m'estranyaria
quan es judici faran,
que la ETA acusaran
per aplicar sa quantia.
Una bonba explotaria
a dins es mateix jutjat,
de viu no en quedarà cap
dels que es judici faria. Ω



Bilingüisme?

ES GALL

Quina estafa el bilingüisme
que els d'Espanya ens han
[estès!

Valent-se d'aquest sofisma
fan caure dins un abisme
nostra llengua, com si res.

Ells no moven punt ni coma
i s'afuen com un gos,
exigint el seu idioma!
Sols així hi ha pau a Roma,
si noltros n'aprenem dos.

Doncs, fora joc! Ni a l'escola
res de xerrar foraster,
que eixa llengua s'aprèn sola,
i els al-lots, com au que vola,
ja l'aprendran al carrer.

Des d'ara que ningú ignori
lo que "Es Gall" avui escriu:
"Cal canviar nostra història,
el mallorquí, obligatori
i el castellà, optatiu."

Un ordre nou ja s'apropa,
on el castellà no és res;
la gent que ve, ve d'Europa,
i el que xerra aquesta tropa
és l'alemany o l'anglès.

La nostra llengua garrida
no deixis mai fent un tomb,
que Déu ens l'ha beneïda
per tal que anem per la vida
orgullosos de qui som. Ω



La Quaresma a la cuina de Mallorca

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

¿Heu vist alguna vegada una estampa representant una vella malcada, amb cara de pomes agres i, a més, amb set peus? Ella és la Jaia Corema o Jaia Serrada i porta a les mans el bacallà i la verdura que hem de menjar durant el temps de la Quaresma fins el dia de la Pasqua: set diumenges. Això és el que ens recorden els set peus d'aquest personatge.

A moltes llars mallorquines es feia una d'aquestes figures pintades damunt cartró o damunt una fullola de fusta i la penjaven a un lloc visible. Cada diumenge li tallaven un peu o l'hi serraven —d'aquí ve el nom de "Serrada"—, segons fos de cartró o de fusta. Quan sols li restava un peu era cremada amb gran alegria per significar la fi de la Quaresma.

No era estrany que la Jaia fes mala cara, ella representava el dejuni, l'abstinència de menjar carn, els resos, els sacrificis i les penitències pròpies dels quaranta dies que precedeixen la Resurrecció.

Malgrat que no s'havia de fer dejuni o abstinència tots els dies de la Quaresma, és cert que la carn gairebé no es consumia. Aleshores, què es menjava? Majoritàriament verdures, llegums, peix, bacallà i arengades. Quaranta dies amb aquesta dieta —potser que avui la trobem exagerada— era molt bo per purificar l'organisme, com purificaven l'esperit amb les oracions i la penitència.

Podem fer un petit recompte dels plats de la Quaresma: tota mena de llegum cuinat, això sí, sense gens de porc.

Sopes amb col o de peix; pancuit; arròs amb peix o bacallà; fideus amb gatí o alatxeta...

Cocarrois de bledes; col-i-flor o patata i ceba; panades de peix o de pèsols; coques de verdura amb peix o arengades...

Peix al forn; bacallà a la llauna; bacallà bullit amb patates i col-i-flor; poc suquet de ratjada; escabetx; peix fregit o bullit amb maionesa; bunyols de bacallà; greixera d'ous o de sípia; calamars farcits o amb ceba; pop amb ceba; carxofes arrebossades; truites amb patates; espàrrecs o verdura...

El que caldria saber és el poder adquisitiu dels mallorquins a cada moment de la història per esbrinar quins eren els plats que es consumien normalment a les famílies mallorquines a cada època. Personalment tenc la seguretat que les nostres antigues mestresses de casa aconseguien a tot temps i amb el seu enginy uns menús ben bons amb els productes naturals que tenien a l'abast, que, podem estar-ne ben segurs, no eren tan variats ni tan nombrosos com ara. Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

m.....
.....
reça.....
.....C.P.....
lació.....
.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

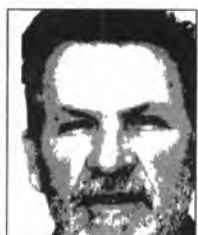
Rebut domiciliat a un banc o caixa

ic/Caixa.....
reça.....
m. entitat.....Núm. sucursal.....
npte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

Immigrant!
Els teus fills
són tan ma-
llorquins com
els fills dels
mallorquins.
Exigeix esco-
les catalanes
al teu poble o
barri.



L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

La contradicció de l'oligarquia espanyola

En aquestes eleccions, l'oligarquia espanyola —o una gran part d'ella— havia decidit recuperar directament el Poder polític. Sembla que no ha reeixit en el seu intent. La victòria del Partido Popular no assegura de cap manera el domini polític de l'Estat. Però m'he d'avançar a dir que el Poder real, el control sobre els mecanismes econòmics sempre ha estat en mans de l'oligarquia. Aquestes deu mil famílies de nissaga castellana —més les incorporacions de les d'arrel no castellana— són les propietàries directes de les riqueses. Per suposat també són a les seves mans la major part dels actius financers. Igualment, conformen el principal gruix de l'accionariat de les grans empreses autòctones espanyoles o de les participacions espanyoles en empreses estrangeres. Però no han estat mai ni ho són ara individus burgesos en el sentit econòmic de la paraula. No són empresaris a la manera clàssica capitalista. Són oligarques que participen en les activitats capitalistes, és a dir, a la manera oligàrquica. Des de sempre, i ara mateix, són el principal obstacle que s'oposa realment a una economia de lliure mercat com és l'holandesa o la nordamericana. I aquesta és la contradicció fonamental d'aquesta nefanda oligarquia espanyola. Per una banda, els oligarques es presenten com a capitalistes moderns de tall europeu —és la cara visible d'aquesta perversa lluna—; de l'altra, mantenen i reforcen els seus privilegis anticapitalistes —la cara oculta—, privilegis que són herència de l'estructura aristocràtica tradicional. Per aclarir aquests conceptes, em permetreu un seguit de consideracions.

1a. El discurs polític dels comunistes espanyols —i dels marxistes en general— ha estat un aliat ideològic de l'oligarquia. Ara mateix, el discurs de N'Anguita defineix "la burgesia catalana com a la pitjor d'Espanya". És tot un programa! Els Anguites d'ara i dels anys trenta s'obliden de que a "Espanya" no s'ha fet la denominada "revolució democràtica burgesa". Contribueixen a ocultar el Poder real de la classe dominant real, que és l'oligarquia i no la burgesia. La burgesia catalana no és que sigui millor o pitjor, sinó que és la única burgesia (amb la basca) de

l'Estat que respon a uns patrons europeus.

2a. El Psoe, amb tretze anys de govern, no ha representat cap amenaça perillosa contra el sistema de domini de l'oligarquia. Sinó, a l'inrevés, milers de membres del Psoe s'han incorporat al sistema de Poder ocult de l'oligarquia. El Psoe no ha intentat desfer el sistema de privilegis, sinó que se'n ha volgut apropiar. Ha jugat amb les mateixes cartes marcades de l'oligarquia.

3a. La intervenció de l'Estat espanyol dins l'economia ja ve lluny; és anterior a l'època de Franco. A l'època franquista, l'intervencionisme esperpèntic i l'estatalisme responien a la voluntat de l'oligarquia per a mantenir i reforçar els seus privilegis econòmics i socials. I encara n'hi ha que s'atreveixen a presentar-ho com una mena d'avanç socialista! Quin sarcasme!

4a. Vegem un cas paradigmàtic, el de la companyia Transmediterrània. Empresa de transports marítims fundada a Barcelona el 1916, producte de la fusió de sis empreses navilieres, de la Catalunya continental i de la insular, després del 39, quedà fortament vinculada al grup March, fins al 1977, les seves accions foren traspasades a l'Estat, i el domicili social fou traslladat a Madrid. Per un comunista estantís espanyol, l'operació pot ésser considerada com una "socialització" d'una empresa capitalista. Però la realitat històrica és que unes navilieres catalanes són apropiades per l'oligarquia espanyola. És una clara mostra de la roca oligàrquica que obstaculitza les iniciatives de la burgesia catalana. No només la burgesia: són totes les classes populars catalanes que en surten nafrades de les malifetes de l'oligarquia. Abans del 36, la tripulació, els empleats i els treballadors de les navilieres catalanes eren majorment catalans; ara, la major part són no catalans. I els "peixos grossos" són del clan oligàrquic i resideixen a Madrid (Ep, contra les regles elementals del sistema d'economia capitalista, regles que exigeixen que la direcció estigui a peu d'obra).

5a. Els oligarques no creen empreses capaces de competir en el mercats internacionals; aquesta capacitat és exclusiva de la bur-

gesia. És bo de fer constatar la quasi inexistència de marques espanyoles al mercat. L'oligarquia espanyola està contra la burgesia, però, al mateix temps, mantén el seu poder i la seva riquesa tot aprofitant l'activitat de les grans empreses capitalistes (vull dir, empreses de producció).

6a. L'esquema mascarar de l'economia espanyola fa així: és un sistema de producció aparentment capitalista, però que, de fet, tota la producció de bens i la distribució de bens i serveis estan mediatitzades pel control de l'oligarquia. L'èxit o fracàs d'una gran empresa no depèn tant de la seva capacitat competitiva com de si disposa del suport o no del Poder oligàrquic. Totes les empreses estrangeres radicades dins l'Estat espanyol es veuen obligades a seguir el patró oligàrquic. El que una empresa d'automoció s'estableixi a Avila no respon a criteris de racionalitat econòmica sinó d'acomodament al poder burocràtic de l'oligarquia (així s'explica que el director de Pryca-Portopí, sigui l'espanyolàs En Pacheco, i no un home d'aquí, de la terra).

7a. Les úniques grans empreses productives explotades directament pels oligarques són les estatals (o bé aquelles que són en règim de monopoli, com, v.g., la companyia de tramvies d'una ciutat). Podeu constatar aquestes grans empreses de l'Estat són una ruïna econòmica o, sinó, són un monopoli espoliador de l'usuari, com fa Telefónica.

8a. LA CONTRADICCIÓ. Aquest sistema oligàrquic significa una doble espoliació de les classes treballadores de l'Estat. Ha de donar el benefici a l'inversor estranger i, alhora, ha de satisfer el plus que s'emporten els oligarques. Aquesta estructura va molt bé pels oligarques, però trontolla per tots els costats. Aquesta estructura productiva és incapaç d'entrar dins una economia de mercat. Dins una economia lliure europea deixaria de tenir sentit la instal·lació d'es industrials a l'Estat espanyol empreses. Fins ara, les grans empreses industrials estrangeres han invertit dins l'Estat pels privilegis que els oferia l'oligarquia dins un mercat tancat i privilegiat. El projecte oligàrquic és inviable; és irracional. És insuportable. Se li han acabat les pròrogues. Ω



Entrevista amb Pep Fiol d'Herbes Dolces



Coloma (veu) i Pep (guitarra i veus). La resta de membres d'Herbes són Joan (flautes i xeremies), Joan Miquel (guitarró, guitarra, llautó) i Joan (baix).

Herbes Dolces és un dels grups amb més projecció del panorama de la música mallorquina. Amb els pocs anys que duen com a grup estable, ja sonen amb un estil i un caràcter que el diferencien dels altres. Varem tenir una conversa amb en Pep Fiol, compositor, cantant i guitarrista.

—Com va néixer el vostre conjunt?

—La història comença a Palma, devers l'any 1988. En aquells moments érem músics i balladors, però hi havia més inquietud per part dels músics i va ésser devers el 90 que varem decidir potenciar més la música.

—Sou els mateixos components des de llavors?

—No, hem canviat bastant. Na Coloma, la cantant, és nova, hem afegit el baixista... Hem anat evolucionant a poc a poc i ara tenim una bona formació, així mateix.

—Heu enregistrat algun compacte o alguna cinta?

—Encara no. Estem a l'expectativa de fer-ho, però això depèn molt del factor econòmic.

—On és que vos criden per anar a sonar?

—De moment dins l'àrea de Palma és on tenim més feina. Les barriades i les associacions de

veïnats són els que ens comen. Els pobles són la assignatura pendent. Per general veim que causa impressió, la gent balla peces i queda contenta nostres actuacions.

—Què opinau de l'ajut institucions a la música mallorquina?

—L'ajut és magre. L'ajut municipal, que és la que més, es limita a les lliçons a Ses Voltes, que pareix bé, però no basta a donar una mica més als grups. Nosaltres veiem els diumenges i ens només l'escenari. L'equip posar el grup, amb un pr molt reduït.

—Vos sentiu discriminat veieu els doblers que e les institucions per comiques forasteres, *noche de la copla*?

—Sí. A pesar que d només ho fan un vespre nosaltres tenim actuac l'any, si treim compte que gasten molt més am muntatges que amb els g quí. És una llàstima. Re